NAŠ TEDNIK

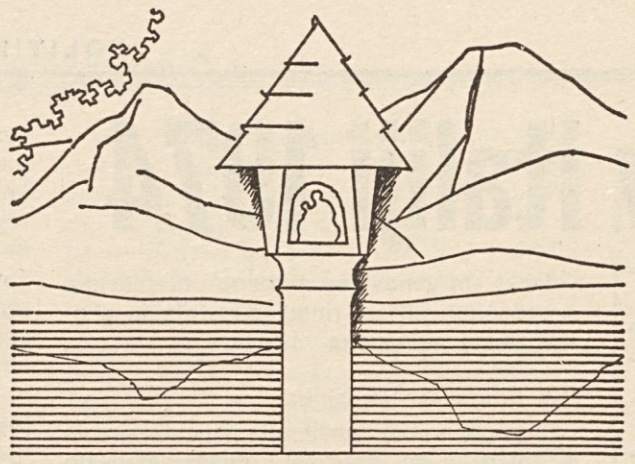

KULTURNO POLITIČNO GLASILO

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt P.b.b.

LETNIK XXVI / ŠTEVILKA 25 CELOVEC, DNE 20. JUNIJA 1974 CENA 2.50 ŠILINGA

Če nas štejejo, smo še!

Na izrednem občnem zboru Narodnega sveta je povedal njegov predsednik doktor Joško Tischler v okviru svojega političnega referata besede, ki so vredne, da jih zabeležimo.

Najprej se je bavil z volitvami državnega predsednika, opozoril na nejasne pojme in izjave kandidatov glede reševanja avstrijskih obveznosti do slovenske narodnostne skupnosti. Kot znano Narodni svet ne priporoča nikogar, marveč prepušča odločitev vsakemu posamezniku.

Predsednik NSKS vidi vrsto točk, ki pričajo o uveljavljanju koroških Slovencev, ko del staršev kljub pritisku in obremenitvi prijavlja svoje otroke k dvojezičnemu pouku, jih pošilja na gimnazijo. Podobno dokazujejo življenjsko moč naroda tudi številne kulturne prireditve z dobrim obiskom. Med iste pojave je treba šteti od solidarnostnega komiteja organizirano demonstracijo lansko jesen. Tedaj, meni dr. Tischler, so listi in radio v svojih poročilih število udeležencev za polovico zmanjšali. Vendar pa velja: Šteli so nas in so se števila ustrašili.

Svetlobo v naše mračno politično podnebje so prinesle občinske volitve leta 1973. Naglasiti pa moram pri tej priliki, je dejal predsednik, da je bil uspeh v prvi vrsti pripisati delu naših mladih sotrudnikov.

Študijska komisija (njen edini pozitivum: zavračanje »vindišarske teorije«) in kontaktni komite doslej nista rešila nobenega vprašanja. Slovenci naprej zahtevamo reševanje na osnovi teritorialnega principa.

Naše vprašanje je prišlo na Združene narode v New York, kjer je podala Avstrija našo situacijo v njej ugodni luči. Iznašanja jugoslovanskega predstavnika avstrijska javnost seveda zamolčuje.

Sklepom vseavstrijske in koroške sinode pripisuje predsednik pozitiven pomen, odprto pač vendar še ostane reševanje v praksi, kot to dokazujejo volitve farnih svetov. Do podrobnosti se je bavil govornik z vlogami avstrijskih strank, katerih odnosi do Slovencev postajajo vedno bolj sovražni ali vsaj sila nezdravi, tako da od njih ni pričakovati resne rešitve. Razočarani smo bili eni in drugi od nemških tudi tako imenovanih naprednih strank. Ne moremo jih podpreti. Iz tega dr. Tischler logično sklepa, da rabimo zagovornika v deželnem zboru, ki bo smel in mogel in znal iznašati v deželnem zboru vse, kar služi miru in enakopravnosti obeh narodov v deželi.

Tega spoznanja tudi ne ovrže argument kakor: Šteli nas bodo! Štejejo nas povsod, če smo na koncertu ali igri, štejejo k dvojezičnemu pouku prijavljene otroke, dijake na slovenski gimnaziji; šteli so nas ob občinskih volitvah, na celovški demonstraciji. Če nas štejejo, smo še, če pa se skrijemo po nemških strankah, nas niti šteti ne bo treba več. Naša skrb in vse naše delo mora veljati nalogi, da nas bodo našteli vedno več in zaradi tega: Vsi na delo za samostojen nastop!

Po teh besedah je predsednik omenil poizkuse Narodnega sveta samostojno nastopiti, toda uspehi zaradi preozke baze niso bili zadostljivi. Sedaj pa vidimo dejansko možnost uspeha, ko deluje Klub kot faktor, ki poskuša na skupni ravni združiti ljudi, ki vidijo potrebe slovenske skupnosti, ki hočejo zastaviti vse, da pride do miru v deželi ob enakopravnosti obeh narodov, je nadaljeval in še dostavil:

V deželi pa vidim tudi razsodne Nemce, ki so spoznali, da koroški problem zahteva nujno rešitev vseh državnih obveznosti in sicer brez bomb, v skupnem spoznanju, da so Nemci in Slovenci v deželi dejstvo, ki se ne da izbrisati. Tudi te nemške sodeželane vabimo, da podprejo našo listo na volitvah.

Narodni svet za samostojen nastop

Izredni občni zbor potrdil kandidaturo dr Pavla Apovnika

Zadnjo nedeljo je zasedal v celovški koncertni dvorani najširši forum Narodnega sveta koroških Slovencev — izredni občni zbor. Dvorni svetnik dr. Joško Tischler, predsednik Narodnega sveta, je pozdravil v tričetrtinski večini navzoče krajevne delegate — njegova izvajanja prinašamo na drugem mestu te izdaje —, **osvetlil politično situacijo v deželi, orisal zgodovinsko pot zamisli o samostojnem nastopu in obrazložil sklepe predsedstva.**

S tem je dal na razpravo točke dnevnega reda:

- Razprava in sklepanje o samostojnem nastopu pri deželnozborskih volitvah 1975, ustrezni platformi za nastop in volilnemu programu.
- Razprava in sklepanje o nosilcu liste ter ostalih kandidatih.
- Razprava in sklepanje o nazivu liste.

Skupna volja izoblikovana

Predsednikove besede so delegati odobrili z močnim aplavzom. Naslednja debata je kmalu razodela, da je prizadevanje za samostojni nastop v naši organizaciji pojav, ki ima zanesljivo podlago: trdno skupno voljo — pričujoča na vseh ravneh organizacije, od posameznih članov tja do predsedstva.

Ta skupna volja, brez dvoma del obče ljudske volje, se je izoblikovala na številnih krajevnih sestankih. Njen odmev je ugotoviti domala povsod kjer je govora o političnem zadržanju koroških Slovencev.

Narodni svet se vključuje - ne vsiljuje

Od vseh slovenskih organizacij na Koroškem je Narodni svet v preteklosti največkrat in najbolj dosledno zastopal mnenje, po katerem moramo Slovenci iti pot politične samostojnosti. Kljub temu se naša organizacija danes ne obnaša, kakor da bi imela monopol na idejo samostojnega nastopa. Opažati je namreč, da se je v naših vrstah vendar (tudi) razvil čut za politične realnosti in zakonitosti, kar se izraža v pripravljenosti za pogovore in pogajanja z vsemi, ki sooblikujejo usodo našega ljudstva.

Po pojmovanju večine naših zastopnikov ne morejo več biti v ospredju strankarski, oziroma skupinski interesi. Prioritetni red se začenja pri vprašanju: kaj koristi slovenskemu narodu na Koroškem (v sklopu koroške družbe) v celoti, kako zadoščati življenjskim potrebam naših ljudi? To nikakor niso novi pojmi, so pa po mnenju večine ravno danes edini pravi pojmi.

Ta preusmerjena politika je v vzročni zvezi z nesebičnim zadržanjem Narodnega sveta, da namreč ne reklamira politične modrosti zase, ne vsiljuje svojega stališča ali svoje ideologije drugim, se ne porinja v ospredje. Da pa prepričuje in se vključuje, to drži in je tudi njegova dolžnost. O postavljanju luči pod škaf vsekakor ni možno govoriti.

Politika, ki naj koristi narodnostni celoti zahteva usklajevanje predstav in gibanj, mora temeljiti na močni demokratični osnovi. Iz tega vidika so praviloma argumentirali tisti, ki so priznali, da Klub slovenskih občinskih odbornikov tvori tisto široko bazo, če upoštevamo krog volilcev samostojnih list po naših občinah in različno ideološko, oziroma organizacijsko pripadnost v demokratičnih volitvah izvoljenih mandatarjev. Predsedstvo je torej upravičeno predlagalo, naj izredni občni zbor odobri vključitev Narodnega sveta v platformo kot jo je vzpostavil Klub slovenskih občinskih odbornikov.

Samostojna volilna lista in kandidatura dr. Pavla Apovnika soglasno sklenjeni

Potrebo po samostojni listi so — brez izjeme — potrdili vsi delegati. Soglasno so tudi sklenili, naj bo višji vladni svetnik doktor Pavel Apovnik nosilec liste. Delegati so tako omogočili, da koroški Slovenci zaključujemo fazo predpriprav in razjasnjevanj, da končno združeno pričenjamo z direktnimi pripravami na volitve. Od Kluba in od Narodnega sveta zamišljeno in odobreno platformo je treba zdaj realizirati. V dosego tega cilja je izredni občni zbor izvolil petorico (dr. Joško Tischler, Ignac Domej, dr. Janko Tischler, Filip Warasch in Franc

(Nadaljevanje na 5. strani)

Najdite končno zločince!

V zadevi bombnega atentata v Miklavčevem so se dogajale prav čudne stvari (NT je o tem obširno poročal). Kleine Zeitung je že takoj vedela poročati o posebnem pismu v slovenščini, ki so ga nekje v neki telefonski celici baje našli, v katerem je prevzelo odgovornost neko čudno društvo.

Klub slovenskih študentov v Gradcu si je vzel nalogo in analiziral to pismo. Kakor smo tudi mi že poprej slutili, je prišel Klub do spoznanja, da je moral biti original pisma napisan v nemščini in šele potem preveden v slovenščino, to pa od človeka, ki se je slovenščine šele priučil, kajti v nasprotnem slučaju ne bi delal takih slovenskih slovničnih napak, kot jih tudi najbolj nepismen Slovenec ne naredi.

Tudi parola „Zmaga narodu" nikakor ne odgovarja slovenskim tradicijam, kajti napravili so iz svobode zmago. Mogoče pa je pisec mislil na „Sieg heil", vprašajo graški študentje.

Končno odgovarja tudi zadnja parola „Slovencem pravice — Koroški mir" prej parolam „Heimatdiensta" kot formulacijam koroških Slovencev.

„Metoda je znana", ugotavlja končno Klub slovenskih študentov v Gradcu, „že enkrat se je poskušalo podtakniti požar v Reichstagu drugim".

Preostane nam le še ena pripomba na račun varnostnih organov: pridno sicer obiskujejo vse znane Slovence (!), vprašujejo po njih zvezah, povprašujejo po denarju (!) za gradnjo hiš; le storilcev ne iščejo tam, kjer verjetno tudi sami vedo, da so!

Koga bomo volili?

Predsedniške volitve se nagibajo h koncu. V nedeljo, dne 23. junija, bomo volili novega predsednika republike za naslednjih 6 let.

Dr. Kirchschläger, kandidat SPÖ, nosi kot zunanji minister posebno odgovornost za neizpolnitev člena 7 avstrijske državne pogodbe. V volilnem boju se manjšinskega vprašanja hoté ni dotaknil. Vendar so značilne že njegove izjave jeseni leta 1972, ko je dejal, da „pri teh dogodkih ne gre za šovinizem ali za kakršnokoli nacistično gonjo, ampak da so pač tudi tukaj navzoča čustva, ki so privedla do neupoštevanja nekega zakona."

Dr. Lugger, kandidat ÖVP, pa je tudi v volilni kampanji polemiziral proti državni pogodbi, ko je rekel, da se morajo izdelati taki zakoni, ki bodo večini prebivalstva razumljivi in ki bodo odgovarjali „socialni resničnosti" in hkrati poudarjal, da se zategadelj „določila državne pogodbe ne smejo prehitro uresničiti". „Treba bo tisti določen krog ljudi ugotoviti" je nadalje izjavil doktor Lugger.

Klub slovenskih študentov na Dunaju poziva zato slovenske volilce, naj se pri volitvah zveznega predsednika odločijo proti Kirchschlägerju in proti Luggerju in volijo neveljavno.

Narodni svet koroških Slovencev v tej zvezi ponovno opozarja na svoj sklep z dne 21. maja 1974, kjer ugotavlja:

- **Narodni svet Koroških Slovencev je samostojna in neodvisna politična organizacija. Zaradi tega zanj ni nobenega povoda, da bi svojim somišljenikom priporočal enega od obeh kandidatov, ki sta ju imenovali SPÖ in ÖVP za volitve zveznega prezidenta.**
- **Narodni svet koroških Slovencev spoštuje svobodno odločitev svojih somišljenikov, da se odločijo pri predsedniških volitvah po lastnem prepričanju za kakega kandidata ali proti njemu.**

Slovenci v Italiji 1974

Ljubljanska „Sodobnost“ je priobčila v 5. številki anketo o Slovencih v Italiji leta 1974.

Revija „Sodobnost“, ki že vsa povojna leta s posebno zavzetostjo spremlja usodo zamejskih bratov, je že dvakrat anketirala nekatere vidne predstavnike slovenske narodne skupnosti v Italiji o poglavitnih vprašanjih, spornih žariščih, ki bi jih bilo treba rešiti, da bi zagotovili dejansko narodnostno emancipacijo sicer „ustavno“ enakopravnim slovenskim sodržavljanom.

Vprašanja v tej tretji anketi se opirajo posredno tudi na prejšnje ugotovitve in spoznanja.

PRVO VPRAŠANJE:

Kako si konkretno zamišljate, da bi lahko nekateri daljnosežni predlogi, pobude (tu mislimo na znane zakonske osnutke za celostnejšo rešitev vprašanj slovenske narodne manjšine) tudi stvarno zaživeli z ustreznimi pravnimi normami in drugimi ukrepi, ki bi jih sprejeli rimski parlament, deželni svet Furlanije-Julijske krajine in drugi lokalni izvoljeni organi?

DRUGO VPRAŠANJE:

Kaj storiti in kako zares učinkovito delati, da bi vse slovenske sile (če to tako povprek označimo) od političnih, strokovnih in športnih, čimbolj plodno uskladile svoje napore in našle učinkovit skupen jezik v sedanji novi fazi boja za narodnostno emancipacijo in skladen razvoj?

TRETJE VPRAŠANJE:

Kaj pričakujete in kako boste sodelovali na mednarodni konferenci o narodnih skupnostih v Trstu od 10. do 14. julija in na simpoziju OZN (Organizacije združenih narodov), ki bo še pred tržaško konferenco v Ohridu v Jugoslaviji.

Odgovorili so: Dr. Drago Štoka, deželni svetovalec (izvoljen na listi Slovenske skupnosti), Trst; prof. dr. Aleš Lokar, Trst; Lojze Berce, urednik tednika Gospodarstvo, Trst; Boris Race, predsednik SKGZ Trst; Stanislav Renko, publicist, Trst; Albin Škevk, poslanec (izvoljen na listi KPI); in Lucijan Volk, pokrajinski svetovalec za Trst (izvoljen na listi socialistične stranke Italije).

Dr. Drago Štoka odgovarja

K prvemu vprašanju:

Priznam, da ni tako lahko odgovoriti na to vprašanje. Kako bi namreč zakonske pobude stvarno zaživele z ustreznimi pravnimi normami, ki bi jih (če jih bodo!) sprejeli parlament, deželna zbornica Furlanije-Julijske krajine in drugi organi, je odvisno namreč od vsebine izglasovanih predlogov. Dokler pa teh zakonov nimamo, je pač težko predvidevati njih juridično in konkretno učinkovitost v reševanju problemov slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Želel bi, da bi zakonski predlogi, ki so jih doslej tri stranke (KPI, PSI in Slovenska skupnost) vložile v parlamentu in ena stranka (Slovenska skupnost) v deželnem svetu Furlanije-Julijske krajine ne ostali samo kot dokument, neizpolnjenih želja Slovencev v Italiji, registriranih v letu 1973.

Pred nami je nerešenih še veliko vprašanj tradicionalne narave in so torej pristojnim oblastem znane vsaj toliko, kot so nam Slovencem. Tu mislim na problem dvojezičnosti (v javnosti in v uradih), na šolstvo (Benečija še vedno nima enega slovenskega razreda, celo pošolski pouk slovenskega jezika so v Benečiji jeseni 1973 prepovedali, in sicer naravnost škandalozno).

Pred nami pa je veliko takih problemov, ki jih razvoj časa in družbe sproti prinaša: razlaščanje (v povojni dobi smo za vselej prišli ob več zemlje kot kadar koli prej!), problemi urbanizacije, ekologije, zaščite narave in ambientalnih značilnosti, itd. Tu smo sproti pred novimi in zapletenimi problemi.

Niti tradicionalnih problemov še niso rešili! Kdaj bo slovenska narodna skupnost v Italiji prišla do zaščite ali do tistih pravic, ki jih terja novi čas, pa je težko predvidevati. In vendar se moramo ohraniti tudi v sedanjem hitrem ritmu industrije in ekonomskega splošnega razvoja.

K drugemu vprašanju:

V zagovarjanju naših utemeljenih pravic in zahtevah po reševanju naših dejanskih problemov stare in nove vsebine bi morali biti vsi zavedni Slovenci vedno složni. Ko gre za našo narodno bit, za ohranitev in razvoj našega jezika in naroda v zamejstvu, bi morali biti vsi enotnega hotenja. Strankarska razvejanost zamejskih Slovencev, ki jo sprejemajo pač kot stvarnost, bi ne smela biti ovira v našem skupnem narodnem delovanju. Nasprotno: različne izkušnje v različnih strankah bi morale Slovence še bolj utrditi v odločnosti po skupnih nastopih. Vendar pa je zavzetosti v to smer včasih vse premalo. V tem nismo Slovenci še dosegli tiste zrelostne stopnje, ki so jo vsaj nekatere druge manjšine dosegle že pred časom.

Predvsem bi se morali dokopati do prepričanja, da ni danes za nas v Italiji noben problem tako pekoč, tako potreben rešitve, kot je prav ustrezna rešitev narodnostnih vprašanj Slovencev v Italiji in Avstriji.

Vse slovenske sile, od političnih do kulturnih in športnih, morajo učinkovito uskladiti svoje delo, in to čimprej, da ne bomo zamudili še tistih nekaj vlakov, ki bodo utegnili voziti v smer, kjer rušujejo naše narodnostne in socialne pravice.

K tretjemu vprašanju:

Sem član pripravljalnega odbora, v režiji katerega je mednarodna konferenca o manjšinah, ki bo meseca julija v Trstu, to je v glavnem mestu dežele Furlanije-Julijske krajine. Skupaj z drugimi slovenskimi člani tega pripravljalnega odbora, to je dr. Lokarjem, dr. Šiškovičem in Volkom smo zastavili vse sile, da bi mednarodna konferenca o manjšinah ne razočarala naše slovenske narodne skupnosti v Italiji in v Avstriji. Nemajhen je bil naš trud, predvsem v tisti razvojni stopnji, ko so nekateri hoteli mednarodno konferenco o manjšinah spremeniti v neke vrste simpozij, kjer bi govorili o vsemogočih „manjšinah“ (mentalni bolniki, emigrantske skupine, nudistične skupine itd.), samo da bi se tako potisnilo v ozadje narodnostno vprašanje jezikovnih, oziroma narodnostnih manjšin. Vztrajali smo, da mora kongres julija meseca v Trstu govoriti prvenstveno o narodnostnih problemih, predvsem pa o problemih slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Zamejski Slovenci se na to konferenco pripravljamo: na delu so skupine in posamezniki, ki bodo dali svoj prispevek, upajmo, učinkoviti julijski konferenci.

Težko pa je predvidevati sadove te konference. Na vsak način pa bomo Slovenci v Italiji le središče pozornosti, saj bo prišlo v našo sredo okrog tisoč znanstvenikov, strokovnjakov in predstavnikov narodnih manjšin, in to iz vsega sveta. Če bodo naša vprašanja v ospredju julijske konference, bomo že zaradi tega lahko konferenco ocenili kot pozitiven dogodek. Če bo pa konferenca zavzela jasna stališča o načinih in nuji rešitve perečih narodnih vprašanj, jo bomo z naše strani vsekakor pozdravili.

Glede simpozija v OZN moramo reči, da nisem še zadostno informiran, tudi zaradi tega ne, ker naše časopisje, vsaj v zamejstvu, bolj skopo poroča o njem. Seveda bom skušal pobliže slediti razpravi, ugotovitvam in sklepom tega mednarodnega simpozija.

Zweite und letzte Anfrage an den Herrn Landesamtsdirektor

In unserer Ausgabe vom 25. April 1974 haben wir öffentlich eine Anfrage an den Herrn Hofrat Dr. Hauer in der Angelegenheit der missbräuchlichen Verwendung von Amtstiteln durch Landesbedienstete in gegen die slowenische Minderheit gerichteten Presseerzeugnissen gestellt, die der Herr Landesamtsdirektor bis dato noch nicht zu beantworten geruhte.

Daß die Angelegenheit keinen weiteren Aufschub duldet, beweist neuerlich das „Kärntner Volksblatt“ vom 8. Juni d. J. Auf Seite 5 erläßt ein „OSR Schmied“ (es kann sich nur um den Leiter der Hauptschule Kühnsdorf handeln) als „Landsmannschafter“ einen Aufruf zur Teilnahme an der antislowenischen Eberndorfer Heimatdienstvergatterung.

Sicherlich kann man sich einen Reim darauf machen, wenn jemand, dem die Antwort aus vielerlei Gründen sichtlich schwer fällt, sich im Schweigen übt. Möglich, daß dem obersten Beamten der Kärntner Landesregierung es schwierig erscheint, auf die sachlich wohl eindeutige Frage (man bedenke gewisse versteinerte Bewußtseinszustände!) eindeutig antworten zu müssen. Selbstverständlich ist keine Antwort eine sehr eindeutige Antwort, das dürfte allen bekannt sein. Trotzdem sollte es der Kärntner Landesamtsdirektor Dr. Hauer nicht unter seiner Würde halten, uns umgehend einen halben Bogen beschriebenes Landesregierungspapier in dieser Sache im Klartext zukommen zu lassen.

Kako dolgo bomo še Vendi?

Tudi na Madžarskem še tu in tam uporabljajo za Slovence izraz Vendi.

V Večeru sem bral članek pod gornjim naslovom, izpod peresa Dragana Flisarja. Zaradi izredno aktualne vsebine in pa zaradi paralele pri nas, ko nas del nemškogovorečih sodeželanov še zmerom naziva z „vindišarji“, objavljamo članek „Kako dolgo bomo še Vendi?“ tudi v našem listu v skrajšani obliki. (Op. ured.)

Pod gornjim naslovom sem dobil pismo tovariša J. Hajdinjaka iz Potrčeve ul. 8 v Mariboru. V njem pravi dobesedno:

„Stoletja je naš narod bil izpostavljen raznim oblikam raznarodovanja in stoletja so nas imeli za Vende in ne vem za kaj še vse, samo za Slovence ne. Ne čudim se zavojevalcem, ki so imeli večen apetit po naši zemlji, da nas tako imenujejo, čudim pa se našim domačim časopisom, ki nas (namenoma ali iz nepoučenosti) še vedno imajo za — Vende.

Slučajno sem dobil v roke Magyar Szo. Na drugi strani sem našel, kar me bode v oči. Kako morejo zapisati „. . es Szentgotthard koernyeken vendek elenk . . .“ („. . . in v okolici Monoštra živijo Vendi . . .“). Čvrsta je slovenska manjšina okoli Monoštra, ki je že stoletja odrezana od matičnega naroda in je kljub vsemu, četudi v narečju, ohranila svoj jezik. Sami se nikoli niso šteli za Vende.

Blizu Monoštra je vas, ki se imenuje Slovenska vas. Nikoli se ni ta vas imenovala Vendska vas. To ime so vasi dali prebivalci, ki tu stanujejo že stoletja in se dobro zavedajo, kaj so. Tega bi se morali zavedati tudi tovariši pri časopisu Magyar Szo, ne pa da nas spominjajo na grenke dni preteklosti.“

Tako piše J. Hajdinjak, ki se upravičeno čuti prizadetega zaradi oznake Vendi. K njegovemu dopisu pa vendarle še nekaj misli in dopolnitev, kako je do omenjenega sestavka v novosadskem dnevniku Magyar Szo (madžarska beseda) prišlo in kako je v madžarskem prostoru nastalo ime Vendi. Novosadski dnevnik je v številki z dne 27. aprila letos na drugi strani pod naslovom „Horvatzsidanytol Apatfalvaig“ (Od Hrvatskega Židana do Števanovec) ponatisnil reportažo budimpeštanskega dnevnika Magyar Nemzet, osrednjega glasila madžarske domovinske fronte, ki v nasprotju z uporabo oznake Vendi sicer v pozitivnem smislu opisuje skrb pristojnih madžarskih dejavnikov za nadaljnji obstanek in razvoj slovenskega in hrvatskega življa v Železni županiji.

Uredništvo novosadskega dnevnika Magyar Szo je reportažo podpisalo z imenom avtorske redakcije Magyar Nemzet in v podnaslovu korektno navedlo, da gre za izposojeno reportažo o južnih Slovanih v Železni županiji. S tovarišem Hajdinjakom soglašam toliko, da kolegov v uredništvu novosadskega dnevnika tudi ta korektnost ne rešuje v celoti odgovornosti. Če nič drugega, bi se vsaj z ustrezno opombo pod črto lahko ogradilo proti uporabi imena Vendi za porabske Slovence.

Kar zadeva uporabo imena Vendi, je treba povedati, da Madžari Slovencev onkraj Mure niso od vsega začetka imenovali s to spačko. V začetku 19. stoletja so v madžarskih sredstvih javnega obveščanja in tudi v uradnih spisih imenovali prekmurske in porabske Slovence Tote. Enako so označevali tudi Slovake in sploh Slovane na Madžarskem. Kmalu pa so zaradi razlikovanja začeli dodajati pridevek Vendus (Vendus—Totok). Iz tega so potem pod nemškim vplivom (Windisch) naredili obliko Vendi, ki jo poslej uporabljajo v govoru, časnikih in uradih. Uporaba te oblike oziroma oznake za del Slovencev ni nič drugega kot izraz nenehnih prizadevanj po madžarizaciji dela slovenskega prebivalstva. Slovenci, ki so nekoč občutili metode madžarizacije na svoji koži, se potemtakem iz upravičenih in razumljivih razlogov vznemirjajo zaradi nadaljnje uporabe oznake Vendi, ki še vedno „spominja na grenke dni preteklosti“, kot piše J. Hajdinjak v pismu.

Pri tem pa ne kaže prezreti niti naslednjega protislovja: Kadarjeva socialistična Madžarska, s katero nas vežejo vedno tesnejši odnosi prijateljstva in sodelovanja, je odločno krenila na pot dosledne leninistične narodnostne politike in je veliko stvari iz grenke preteklosti, ki tudi samemu madžarskemu narodu ni bila naklonjena, že postavila na pravo mesto. Celo s sklepi najvišjih forumov, kot so kongres partije, parlament in nova ustava, vlada in številne uredbe, vedno bolj skrbi za ohranitev narodne samobitnosti posameznih narodnostnih skupin na svojem ozemlju, za njihov gospodarski, socialni in kulturni razvoj. To so neizpodbitna dejstva, ki jih je mogoče srečati v sleherni vasi z narodno manjšino na Madžarskem.

ŠTUDIJSKA KOMISIJA NAJ BI DELO HITRO KONČALA

Koroška deželna vlada je pretekli teden, v zvezi z atentatom na „Domovinsko hišo“ v Miklavčevem, pozvala koroško prebivalstvo in vse zavedne državljane, naj ohranijo mirno kri ter naj se nikar ne pustijo provocirati od ekstremistov, hkrati pa je zaprosila „študijsko komisijo za dvojezične krajevne napise na Dunaju“, naj nadaljuje z delom in naj ga čimprej konča.

Apel v začetku najostreje obsoja vsakršno nasilje, ker je s tem v nevarnosti mir in dobro sožitje v deželi. Samo razum, obojestransko razumevanje in notranja pripravljenost respektirati posebnosti soseda, bo možno rešiti še odprta vprašanja, ki bi jih sprejela manjšina ter akceptirala večina. Že po naravi je tako, je rečeno v apelu deželne vlade, da so bila in bodo zmerom različna mnenja, vendar je naloga nas vseh, da bi premostili razlike in težave na miren način in ne po poti sile.

AVSTRALIJA IN NOVA ZELANDIJA OBSOJATA FRANCIJO

Avstralski zunanji minister Don Willesee je izjavil, da Avstralija obsoja priprave francoske vlade na nadaljevanje jedrskih poskusov na Pacifiku.

Francija očitno zanemarja dejstvo, da s takšnimi poskusi ogroža življenje milijonov ljudi v tem delu sveta, je dejal Willesee. Minister Willesee je v tej zvezi dodal, da bi njegova država iskreno pozdravila sklep francoske vlade o odpravi ali vsaj omejitvi teh poskusov. Francoske jedrske poskuse je obsodil tudi novozelandski premier Norman Kirk.

V FRANCIJI ODSTAVILI MINISTRA

Predsednik nove francoske vlade Jacques Chiriac je odslovil ministra za reforme v francoski vladi Servan-Schreiberja, ker je kritiziral sklep vlade, da bo nadaljevala jedrske poskuse. Premier Chirac je novico o Schreiberjevem odhodu iz vlade sporočil po sestanku s predsednikom francoske republike Valeryjem Giscardom d'Estaingom.

SOVJETSKA ZVEZA ŽELI SODELOVANJE Z AMERIKO

Moskovska „Pravda“ pripominja v zvezi z napovedanim Nixonovim obiskom v Moskvi, da bo med obiskom dana priložnost, da bi se nadaljeval dialog med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami Amerike. Vprašanj ni treba reševati z medsebojnim obračunavanjem, pač pa s pogajanji, meni list. Sodelovanje med Moskvo in Washingtonom bo v korist obeh držav ter bo tudi utrdilo mir.

Ameriški Slovenci so ponosni na svojo narodno dediščino in na svoj doprinos Ameriki

Ob priliki proslave 50-letnice Slovenskega narodnega doma na St. Clairju v Clevelandu, Ohio, je slovenski univerzitetni profesor sociologije in antropologije in ravnatelj Slovenskega instituta v Združ. državah Amerike dr. Edi Gobec v posebni številki Poročil slovenskega instituta v Ameriki (Newsletter) priobčil naslednji članek, ki ga tu ponatiskujemo za širši krog slovenskih čitateljev:

Jože Turk, prvi slovenski voditelj v Clevelandu, je pripovedoval, kako so vsakega Slovenca takrat zmerjali z neumnim Poljakom. To so bili težki časi v zadnjih dveh desetletjih devetnajstega stoletja, ko so prvi slovenski pionirji v Clevelandu garali pri najtežjem delu v tovarnah, istočasno pa ustanavljali svoja prva društva in ustanove. Pisec pričujočih vrstic se spominja, kako so ga sodelavci na delu in študentje v šoli tudi tam okrog leta 1950 stalno dražili, naj jim pokaže enega samega Slovenca, ki je kdaj v življenju dosegel kak izreden uspeh. Veseli smo, da se je medtem marsikaj obrnilo na bolje.

Bolj kot kdaj koli so danes ameriški Slovenci upravičeno in brez pretiravanja ponosni na svojo slovensko dediščino in na svoj veliki doprinos Ameriki.

Ponosno zravnani lahko povejo, da je eden očetov Združenih držav Amerike, Tomaž Jefferson, poznal in občudoval staroslavno demokracijo na slovenskem Koroškem, v knježevini Karantaniji, demokracijo, ki je o njej zapisal slavi francoski pisec Jean Bodin v eni svojih knjig »Lex six livres de la republique, da ji ni bilo enake na vsem svetu. Jefferson je podpisal začetnici svojega imena ob ta Bodinov opis slovenskega običaja ustoličenja karantanskih knezov (na ta način je namreč označeval najvažnejša mesta v čtivu), kar je tudi s fotokopijo dokazal prof. Jožef Felicijan v svoji angleški knjigi o socialni pogodbi in ustoličenju karantanskih knezov (1967). Crane Brinton, profesor zgodovine na univerzi Harvard, pa je v Ameriškem katoliškem žurnalu za zgodovino jauarja 1969 zapisal, da ta zgodnja slovenska demokracija predstavlja »eno izmed varijant v sklopu demokratičnih idej, ki so oblikovale moderne zapadne demokratične ustanove.«

Ameriški Slovenci so ponosni na dejstvo, da je eden izmed njihovih številnih umetnikov Leonard Volk znan kot prvi poklicni kipar v Chikagu, vodilna osebnost pri organizaciji prve umetnostne razstave v istem mestu l. 1859, ustanovitelj in dolgoletni predsednik Chikaške akademije umetnosti (the Chicago Academy of Design) in edini kipar, ki je izdelal maski Lincolnovega obraza in roke, ki sta služili kot vzorec vsem drugim umetnostim ustvarjalcem.

Ameriški Slovenci so ponosni na dejstvo, da so poklonili Ameriki pet škofov, med njimi Friderika Barago, ki je trenutno kandidat za beatifikacijo in se je zavzemal za pluralistično ureditev ameriške družbe, 140 let predno je ameriški kongres sprejel pluralistično definicijo Amerike, ki pa je bil tudi velik učenjak, čigar indijanske slovnice in slovarji so še danes v rabi.

Ameriški Slovenci so ponosni, da se je vsaj pet njihovih rojakov dvigilo do generalske časti v Ameriki, med njimi general Ferdinand Chesarek, vrhovni poveljnik opremnega poveljstva (U. S. Army Materiel Command), s proračunom 14 bilijonov dolarjev na leto in vrhovni vojaški predstavnik Amerike v Združenih narodih — in generalni major John Lekson, eden najvišjih častnikov s področja Velikega Clevelanda, čigar življenje in kariero opisuje prof. Edi Gobec v svoji osmi in deveti angleški knjigi, »Slovenski Amerikanci v Clevelandu in okolici« in »Čtivo o slovenskih Amerikancih«, ki sta trenutno v tisku.

Ameriški Slovenci so ponosni na dejstvo, da so podarili Ameriki vsaj pet admiralov, med njimi admirala Viljema Petrovića (čigar prvotno ime je bilo Vilko Petrovčič), osirotelega fantka iz župnije Sv. Vida v Clevelandu, ki je postal ravnatelj najvažnejših uradov v ameriški vojni mornarici in poveljnik največjih ameriških pomorskih oporišč, med njimi New York Naval Shipyard in Puget Sound Naval Shipyard v Bremertonu, v državi Washington.

(Dalje prhodnjič)

Pisatelj Miguel Angel Asturias - umrl

V nedeljo, 9. junija, je po kratki in težki bolezni, za rakom na dihalih, umrl v Madridu v Španiji eden izmed najmarkantnejših latinskoameriških literatov Miguel Angel Asturias.

Latinska Amerika je tako v kratkem izgubila z njegovo smrtjo že drugega velikega umetnika, za nedavno umrlim čilskim Nobelovim nagrajencem Pablom Nerudo. Pisatelj, pesnik in dramatik Asturias se je rodil 19. oktobra leta 1899 v Gvatemali. Njegovi starši, oče je bil odvetnik, mati učiteljica, niso skrivali svojih svobodoljubnih prepričanj. Diktatorski režim je zaradi tega začel kaj kmalu preganjati Asturiasove, tako da je mladi Angel Miguel moral zapustiti svojo domovino in se podati v izgnanstvo. Kakor za večino velikih mož latinsko ameriške kulture je tudi za Asturiasa izgnanstvo predstavljalo veliko konstanto življenja. Leta 1967 je prejel Nobelovo nagrado za literaturo.

Iz njegovega umetniškega opusa nenehno izstopajo pretresljive podobe krvave socialne in politične stvarnosti. V svojih delih Asturias obravnava boleče rane svoje domovine, nerešena socialna, gospodarska in politična vprašanja indijanskih domorodcev, mučni položaj južnoameriškega človeka, v svetu polnem hinavščine ter politične in socialne sprijenosti.

V Asturiasu se stalno prepletata sedanjost in preteklost v viziji novega sveta, globoko zakoreninjenega v starodavnih vrednotah kulture Maya. Ta pesniška vizija se neprenehoma oplaja z najžlahtnejšimi duhovnimi sadovi antičnega indijanskega naroda. Svojo vizijo o velikem, pozabljenem svetu indijanskih domorodcev je Asturias plastično prikazal že v prvem velikem romanu „Legende iz Guatemale", sledijo

Koroška stvarnost – v NAŠEM TEDNIKU

knjige „Gospod predsednik", „Korezarji", „Orkan", „Oči pokopanih", „Vikend v Gvatemali", „Pesniške vaje," in „Zora pomladi".

Ena zadnjih stvaritev pa je bila njegova, nekam mladostniško pisana, pravljično fantastično karnevalsko pogrebna drama „Torrotumbo", v kateri je razgrnil zgodbo o žrtvovani devici in uporu gorjancev zoper našemljenega vraga in lutke tujih gospodarjev. (Naj ob robu še povemo, da je dramo „Torrotumbo" uprizoril eksperimentalni oder Stalnega slovenskega gledališča v Trstu, bila je to pravzaprav slovenska praizvedba.)

Leta 1954 vpeljana vojaška diktatura Castillja Armasa je prisilila Miguela Angela Asturiasa, da je moral v izgnanstvo: živel je v Argentini, Firenci in Parizu. Po svobodnih volitvah leta 1966 se je vrnil v Gvatemalo, kjer ga je vlada imenovala za veleposlanika svoje dežele v Parizu; tu je živel do svoje smrti.

Kot je naznanil in odredil njegov sin, je našel znameniti latinskoameriški literat svoje zadnje bivališče na pokopališču Père-Lachaise velemesta ob Seinu.

30-letnica smrti jezikoslovca dr. Breznika

Nedavno je poteklo trideset let, odkar je umrl eden največjih slovenskih jezikoslovcev — prelat dr. Anton Breznik. Z njim je izgubilo naše jezikoslovje vnetega raziskovalca, nemirnega neutrudnega pisca slovnic za srednje šole. Kdo izmed starejših slovenskih izobražencev, ki so se šolali med obema vojnama, se ne spominja dobro napisane Slovenske slovnice? Saj mu je bila zvesta spremljevalka v vseh letih njegovega študija.

Med prebiranjem njegovega življenjepisa zvemo marsikaj. Rodil se je leta 1881 v Ihanu na Gorenjskem. Leta 1902 je maturiral in bil čez tri leta posvečen v duhovnika. Leta 1907 je na Jegličevo željo odšel v Gradec študirat slovenščino kot glavni, grščino in latinščino pa kot stranska predmeta. Izpopolnjeval se je pri znanem evropskem strokovnjaku za primerjalno jezikoslovje dr. Meringerju. Ob vsem tem pa je vneto — vse iz dijaških let — sodeloval pri Domu in svetu ter nabiral narodno blago in ga pošiljal dr. Štreklju, še pred diplomo je sodeloval v reviji Čas. Diplomiral je leta 1911 in postal profesor slovenščine na škofijski klasični gimnaziji v Šentvidu nad Ljubljano. V znanstvenem in pedagoškem delu je ostal do smrti in bil v njem srečen.

Leta 1913 je začel objavljati najobsežnejšo razpravo: „Razvoj novejše slovenske pisave pa Levčev Pravopis". Tej je kmalu sledila druga, pretehtana in kritična „Literarna tradicija v Evangelijih in listih". Poslej je kot priznan strokovnjak-jezikoslovec nizal razpravo na razpravo in žel splošno priznanje jezikoslovne kritike. Njegovo ime zasledujemo poslej tudi v drugih znanstvenih časopisih in revijah (piše o Japljevem prevodu svetega pisma, Slovenskih slovarjih). Veliko delo je opravil tudi z jezikovnimi ocenami „Jezik naših prednikov". Ob vsem tem je sodeloval še v raznih jezikovnih odborih in se zlasti potrudil pri kritičnem delu za slovenski besednjak. Za osrednje delo bi mogli šteti njegovo Slovensko slovnico za srednje šole, ki je doživela štiri izdaje, ter Slovenski pravopis (leta 1920 in 1935). Pozneje je postal še dopisni član Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani.

Tik pred koncem zadnje svetovne vojne je objavil sadove dolgoletnega študija „Jezik naših časnikarjev in pripovednikov", kjer je kritično ocenil pisanje nekaterih časnikarjev in umetnikov besede. Večina razprav iz te dobe dokazuje, da je Breznik kot jezikoslovec nenehno rastel.

Okupacija v letu 1941 ga je zelo prizadela. Zapustiti je moral škofove zavode in dom ter oditi v Ljubljano. Vzporedno s tem ga je začela nadlegovati bolezen, ki ga je v zgodnji pomladi leta 1944 spravila v grob.

Po drugi svetovni vojni so nekatere Breznikove razprave dobile obliko izbranega dela. V knjigi „Življenje besed" (1967) jih je zbral slavist in duhovnik — prav tako že pokojni — dr. Jakob Šolar. Kot njegov stanovski tovariš in prijatelj se je mogel Šolar še najbolje poglobiti v Breznikovo veličino in se mu na takšen način oddolžiti kot jezikoslovcu, duhovniku in človeku.

B. J.

Teden srečanja 1974

Tudi letos bosta mesto Celovec in ORF - Koroški studio priredila tradicionalni TEDEN SREČANJA. Organizacija je v rokah dr. Franza Kohlmaierja, umetniško vodstvo za glasbo je prevzel dr. Nikolaus Fheodoroff, za literaturo Ernst Willner in za folkloro prof. Helmut Wulz.

Teden srečanja ima tri glavne veje:
1. komponistovski simpozij pod naslovom **„Avtor in kritika"**;
2. literarni simpozij pod naslovom **„Avtor in kritik"**;
3. folklorni simpozij pod naslovom **„Potrebujemo šege in običaje?"**

1. KOMPONISTOVSKI SIMPOZIJ: „Avtor in kritika"

NEDELJA, 23. junija, ob 19.30 bo otvoritev „Tedna srečanja 74". V Domu glasbe bo imel koncert Komorni orkester Koroškega studia.

PONEDELJEK, 24. junija, bo ob **10. uri** v Mestnem domu: **1. simpozij: „Kako lahko glasbeni kritik vpliva na ustvarjanje komponista in stilistično na interpreta"**;
ob 15. uri: 2. simpozij: **„Kritika kritike iz zornega kota avtorja"**;
ob 20. uri bo v Domu glasbe javni koncert Slovenske filharmonije iz Ljubljane;

TOREK, 25. junija: ob 10. uri: 3. simpozij v Mestnem domu: **„Kritika dunajske glasbene kritike"**;
ob 17. uri: v Mestnem domu: otvoritev razstave „Kič, manipulirani okus";
ob 20. uri bo v Mestnem domu družabno srečanje.

2. LITERARNI SIMPOZIJ: „Avtor in kritik"

TOREK, 25. junija, bo ob 20. uri v Mestnem domu družabno srečanje.
SREDA, 26. junija, bo v Mestnem domu **ob 9.30** 1. simpozij: **„Kritik kot pospeševalec, posrednik ali preprečevalec?"** (Peter Turrini — Gerd Jäger);
ob 19. uri bo na gradu Mageregg delovni pogovor udeležencev simpozijev.

ČETRTEK, 27. junija, ob 9.30 bo v Mestnem domu 2. simpozij: **„Kritik kot pospeševalec, posrednik ali preprečevalec?"** (Marcel Reich-Ranicki, Peter Härtling);
ob 20. uri bo v Mestnem domu javna diskusija občinstva.

3. FOLKLORNI SIMPOZIJ: „Potrebujemo šege in običaje?"

PETEK, 28. junija, bo v Mestnem domu **ob 15. uri:** 1. simpozij: **„Običaji in šege med tradicijo in kupčijo"** (univ. prof. dr. Oskar Moser); diskusijo vodi prof. dr. Bertl Petrei;
ob 19. uri bo v Mestnem domu: 2. simpozij: **„Običaji in šege na televizijskem ekranu" (Jörn Thiel)**; diskusijo vodi prof. dr. Bertl Petrei.

SOBOTA, 29. junija, bo ob 10. uri v Mestnem domu: 3. simpozij: **„Novi običaji in šege med socialnim preobratom in spremembo pojmovanja (smisla)"**; diskusijo vodi univ. prof. dr. Oskar Moser;
ob 10. uri bo v Deželnem dvorcu javni nastop **„Dan evropskih folklornih skupin"**; poje, pleše in muzicira sedem narodov;
ob 19.30 bo javni nastop v Domu glasbe folklorni festival **„Avstrija in njeni sosedje"**.

Sodelujejo: Fsacan (Češkoslovaška), Waakirchner Buam (Zahodna Nemčija), družina jodlarjev Reichmuth-Kistler (Švica), Bindergassler Hausmusik (Italija), folklorna skupina iz Preloke (Slovenija — Jugoslavija), folklorna skupina Hajdu (Madžarska), folklorna plesna skupina iz Innsbrucka (Avstrija) in Radentheiner Volksmusikanten (Avstrija).

NEDELJA, 30. junija, bo ob 10. uri krožna vožnja po Vrbskem jezeru udeležencev folklornega festivala 74.

SLOVENSKA FILHARMONIJA V CELOVCU

V ponedeljek, 24. junija, bo gostovala v Domu glasbe v Celovcu v okviru „Tedna srečanja" znana „Slovenska filharmonija" iz Ljubljane, ki bo priredila ob 20. uri koncert simfonične glasbe.

Slovenski umetniki bodo izvajali:
Anton Webern: Simfonija, op. 21
Ivo Petrič: Trois images za violino in orkester;
Paul Hindemith: Slikar Matija.

Simfonični orkester bo dirigiral Uroš Lajovic, kot solista bosta nastopila Igor Ozim (violina) in Aci Bertoncelj (klavir).

Darujte za tiskovni sklad!

Mladinski dan pri Sv. Hemi:

Sprava - sad ljubezni

Za zadnjo nedeljo so vabili že dalj časa plakati mladino k Sv. Hemi, da bi proslavila svoj mladinski dan pod geslom: „SPRAVA — SAD LJUBEZNI", drugi lepaki pa ljudi v Dobrlo vas, da bi protestirala proti diskriminaciji Nemcev in vindišarjev na južnem Koroškem. Ni bilo poredko, da sta obadva plakata visela skupaj in ni manjkalo opazk, da se bomo pri Sv. Hemi spravljali, v Dobrli vasi pa hujskali.

Na tradicionalnem mladinskem dnevu se je zbralo lepo število mladine in tudi precej odraslih iz vsega dvojezičnega predela Koroške; tako so našteli okoli 300 avtomobilov, ki so pripeljali 2000 udeležencev. Pod košato lipo ob cerkvi sv. Heme je bila dopoldne ritmična maša, pri kateri je igral ansambel „Bellamies". Popoldne pa se je prav tam pod lipo odvijal kulturni program.

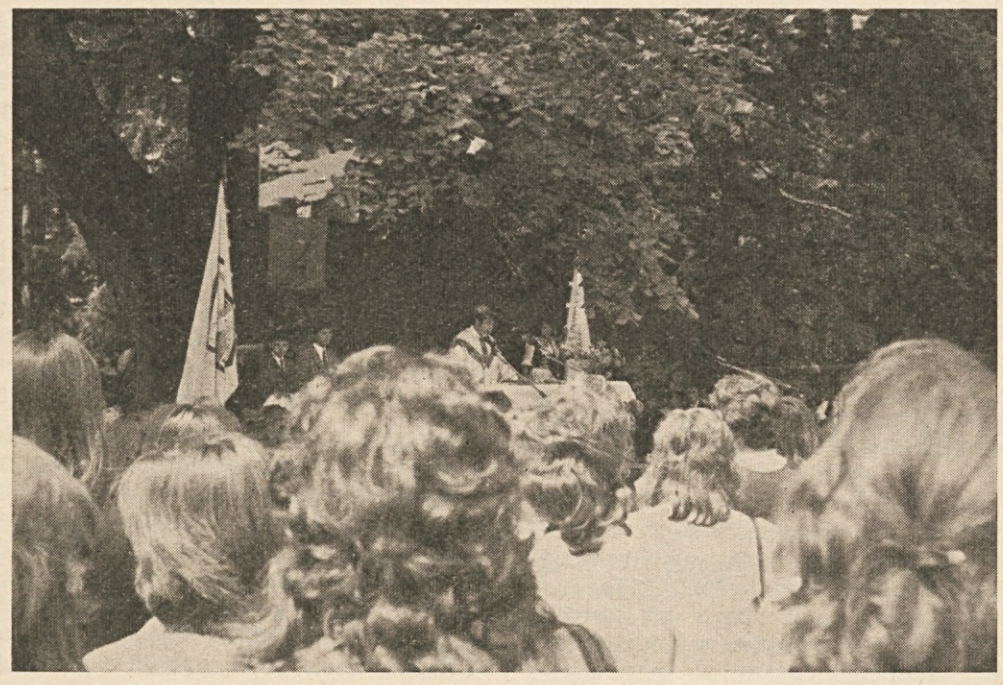

Celotni mladinski dan je bil pod geslom „Sprava, sad ljubezni". Temu sta sledila tudi pridiga in popoldanski slavnostni govor. „Nauk sprave se začenja pri nas samih," je poudaril mladinski asistent g. Poldej Zunder v pridigi. **„Na daljavo biti spravljen, na daljavo ljubiti ni težko. Preenostavno je govoriti o solidarnosti z zatiranimi narodi, naše soljudi pa sovražiti. Ne smemo videti samo tistih, ki se cerkvenih navodil ne držijo, temveč vprašajmo se, ali smo spravljeni sploh s samim seboj, kajti dežela, skozi katero pelje najprej pot do sprave, je dežela našega srca."**

Kulturni program

Popoldanski kulturni program je otvoril z modernimi ritmi že omenjeni ansambel **„Bellamies".** Vodja katoliške mladine Herbert Seher je pozdravil razne častne goste, v prvi vrsti kulturnega referenta pri deželni vladi in nositelja slovenske liste za deželnozborske volitve g. dr. Pavla Apovnika. **Če bomo znali pošteno ljubiti in odpuščati, mora priti do mirnega sožitja na Koroškem,** je poudaril g. Seher.

Po pozdravu se je odvijal kulturni program, ki ga je povezoval Borut Sommeregger. **Globaški cerkveni pevci** so zapeli „Romarsko" in „Rož, Podjuna, Zila". Razveseljiv je bil tudi nastop **tamburaške skupine** iz Žitare vasi in Galicije pod vodstvom Dorice Sticker.

Tej točki je sledil slavnostni govor, ki ga je imel univ. as. mag. Jože Till, ki je med drugim dejal: **„Sprava se dogaja v ljubezni in iz ljubezni; ljubezen pa misli na drugega, ga posluša in se mu odpove v dialogu. Vendar pa sprava za vsako ceno ne more biti upravičena. Za njo nikdar ne moremo žrtvovati resnice, pravice, ljubezni, vere... Sprava zaradi tega ne pomeni nikoli opustiti lastno narodnost, svobodo, svojo religijo, nikoli ne pomeni asimilacije. Beseda „sprava" za nas nikoli ne sme postati fraza, očarljiva beseda, temveč mora biti resničnost življenja."**

Na žalost so se mnoge tehtne besede, ki so bile povedane tako v govoru, kot v recitacijah, ki sta jih predvajala mladina iz Železne Kaple in Št. Jakoba, porazgubile v odprtem prostoru, ki je bil naravnost zapeljiv, da so bili nekateri bolj raztreseni.

Od zborov so zapeli pod vodstvom Tomaža Ogrisa fantje iz Radiš, mladinski zbor dekanije Pliberk pod vodstvom Pepce Weiss ter mladina iz Sel pod vodstvom Mire Oraže. Selani so nastopili tudi z narodnimi plesi in študentska skupina je pela popevke. Za zaključek je še zaigral ansambel iz Št. Ilja.

Ko smo se vračali proti domu, smo bili spet postavljeni v koroško realnost. Na poti mimo izzivajočih heimatdinstovih plakatov je še gotovo marsikdo začel razmišljati o geslu mladinskega dneva „Sprava, sad ljubezni".

Stane

HOTEL KOROTAN

vabi vse rojake in turiste iz okolice Vrbskega jezera na

KONCERT

akademskega moškega zbora „Graških študentov" pod vodstvom A. Schusterja, ki bo v nedeljo, 30. junija, ob 20. uri v hotelu **Korotanu** v Sekiri.

Na željo mnogih domačih gostov hotela Korotana smo sestavili mali jedilnik s cenenimi poljudnimi jedmi, tako da si lahko vsak privošči kosilo ali večerjo v hotelu Korotanu.

Vašega obiska se veseli

uprava hotela Korotana

Slovensko prosvetno društvo „Edinost" v Pliberku vabi na

LIKOVNO RAZSTAVO

v dvorani gostilne Schwarzl v Pliberku. — Otvoritev bo v soboto, 29. junija, ob 9. uri, in bo odprta do 1. julija 1974.

Razstavljajo: Franc Hanin, pd. Lipej v Cirkovčah; Ernst Arbeitstein, Pliberk; Valentin Mišic, pd. Zilan v Črgovičah.

Pri otvoritvi bo sodeloval vokalni kvintet s Prevalj.

K številni udeležbi vabi

društveni odbor

Slovensko prosvetno društvo „Eidnost" v Škofičah vabi na

KULTURNO PRIREDITEV

v soboto, 29. junija, ob 20. uri, v gostilni Bürger v Škofičah.

Sodelujejo:
Mešani zbor iz Škofič,
Moški zbor iz Loge vasi,
Inštrumentalni trio iz Holbič.

Po prireditvi bo prosta zabava s plesom.

K številni udeležbi vabi

društveni odbor

Za tiskovni sklad so darovali:

Dipl. ing. Franc Leitgeb, Dunaj	100.— šil.
Neimenovani, Žihpolje	50.— šil.
Valentin Plantev, Ricinja	50.— šil.
G. Mihael Laura, Gorenče	50.— šil.
Herbert Engele, Gradec	30.— šil.
Vera Marija Volk, Dunaj	20.— šil.
Franc Klemenjak, Led	20.— šil.
Marija Karlbauer, Šmartin	20.— šil.

VSEM DAROVALCEM ISKRENA HVALA!

Vabilo na prijateljsko nogometno tekmo

ROŽ — PODJUNA

učitelji proti učiteljem

ki bo v petek, dne 28. junija, v Št. Janžu v Rožu. — Čas: 16.00 ura.

Povabi tudi Tvoje prijatelje!

Za Rožane: Jožko Wrolich

Za Podjunčane: Leonhadr Kaz

Matura na Slovenski gimnaziji

Tudi letos sta nastopila na Slovenski gimnaziji k maturi dva osma razreda. Maturiralo je v tem šolskem letu 33 dijakov in dijakinj. Pismena matura je bila na Državni gimnaziji za Slovence med 6. in 11. majem, ustna matura pa med 11. in 15. junijem.

V 8. a razredu, kateremu je predsedoval pri maturi strokovni nadzornik doktor Valentin Inzko, je nastopilo k izpitu 18 kandidatov in kandidatinj. Z odličnim uspehom je maturirala **Štefka Vavti,** z dobrim uspehom pa Sonja Sienčnik. Poleg tega je opravilo v tem razredu zrelostni izpit uspešno še 13 kandidatinj in kandidatov. Trije kandidati so bili zavrnjeni v enem predmetu na jesenski rok, in sicer en dijak iz nemščine, en dijak iz latinščine, tretji pa iz matematike.

8. b razredu je predsedoval višji študijski svétnik prof. Janko Schnabl, ker je nastopila v tem razredu k maturi tudi hčerka nadzornika dr. Inzka. V 8. b razredu je maturiralo 15 dijakinj in dijakov. Ker so opravili maturo vsi uspešno, je mogel ta razred razobesiti belo zastavo. Z dobrim uspehom so maturirali v 8. b razredu: Branko Čop, Cvetka Hobel, Alenka Inzko, Silvija Maierhofer, in Katarina Ogris-Kropiunik.

Do sedaj je maturiralo na Slovenski gimnaziji 367 maturantov. Maturitetno slavje je bilo v hotelu Korotanu ob Vrbskem jezeru, kjer so spregovorili: ravnatelj dr. Pavle Zablatnik, oba predsednika izpitne komisije, v imenu 8. a razreda Sonja Sienčnik, za 8. b razred Franc Merkač, v imenu staršev pa glavnošolski ravnatelj Herman Germ.

ROŽEK — BREZJE

Tiho in mirno, kot je živela med nami, je odšla tik pred svojim 74. rojstnim dnevom gospa Ana Schleicher. Rajna je bila verna katoličanka in zavedna Slovenka. Bila je res „močna žena" kot pravi sveto pismo; požrtvovalna, delavna in prijazna ter vneta za Boga.

Pokopali smo jo ob lepi udeležbi na farnem pokopališču v Rožeku. Preč. g. duhovni svetnik Niko Marktl je opravil pogrebne obrede in se v jedrnatih besedah poslovil od zveste faranke. Stavil je rajno mater kot zgled in med drugim omenil, da je Schleicherjeva mati po 12-letnem srečnem zakonskem življenju zgubila moža, ki je leta 1939 pri železniškem trčenju blizu Beljaških toplic zgubil življenje.

Ostala je z otrokom sama in jih vzgojila v poštene in ugledne člane naše narodne skupnosti.

Mešani pevski zbor pod vodstvom visokošolca Aleša Schusterja se je poslovil od nje ob odprtem grobu.

Vsem svojcem izrekamo ob smrti blage matere tudi naše toplo in iskreno sožalje.

Janez Koren pd. Volanjak - umrl

V Št. Jakobu v Rožu smo v sredo, 12. t. m., pokopali Volanjakovega očeta Janeza Korena iz Svaten. Na zadnji poti mu je izkazala čast velika množica sosedov in faranov, predvsem mož. Bil je rajni oče, ki je dosegel 90 let in 2 meseca, v fari in občini zelo ugleden. Vse ga je spoštovalo kot delovnega gospodarja, ustrežljivega soseda, zvestega farana in zavednega Slovenca. Na grobu sta opravila cerkvene obrede č. gg. župnika Karicelj in Česen. Pevci so mu zapeli mehko žalostinko, govornik pa ga je orisal navzočim kot moža-korenino, ki nam je po svoji zvestobi družini, narodu in Cerkvi vsem svetel zgled.

Rajni oče izhaja iz Tavplnove družine na Vazah. Sedem let je služil vojake in bil na ruski in soški fronti. Za korajžne nastope je bil odlikovan z veliko in malo srebrno medaljo ter je dosegel čin štabnega narednika. Po prvi svetovni vojni se je priženil k Volanjaku in si z ženo postavil nov dom. Kot zvest sin svojega slovenskega naroda je botroval ob krstu pevskega društva „Rožica" in prosvetnega društva „Kot". Nad dvanajst let je bil občinski odbornik in član krajevnega šolskega sveta. Med drugo svetovno vojno je organiziral protinacistično gibanje okoliša in ob razsulu tretjega rajha je kot poveljnik tega odseka rešil premnogega soseda ječe ali pregnanstva. Že kot užitkar je deset let pastiroval na Babi pod Petelinom in tam kljuboval neurjem in viharjem. Sam je bil kakor planinski macesen, grčav in korenit, in je uspešno kljuboval viharjem svojega dolgega, uspešnega življenja.

Slovenski odborniki šentjakobske občine so se spominu rajnega očeta oddolžili z znatnim denarnim darom za farno cerkev.

Naj Volanjakov oče mirno počiva v sveti šentjakobski njivi, njegova duša pa naj se raduje v Bogu, svojem Zveličarju. Žalujočim izrekamo tudi po tej poti naše iskreno sožalje!

Sele

(Zapustila sta nas)

Lani so se iz stare občinske hiše zaporedoma preselile v večnost kar tri žene, letos pa jim je sredi majnika sledila še Mojcej Mak. V mladih letih je služila kot dekla pri raznih kmetih, pozneje pa je oskrbovala občinske reveže ter snažila in kurila občinske prostore. Ko je dosegla rento, je živela zasebno v mali Mostnikarjevi hišici. Že od mladosti dalje je imela težave z očmi, te so ji vedno bolj pešale, zadnja leta pa je bila skoro popolnoma slepa, pa je svojo usodo Bogu vdano prenašala. Bila je dobrega srca, rada je darovala v dobre namene, posebno je podpirala misijonske bogoslovce. Izredno obilna udeležba pri njenem pogrebu je pričala, kako so ljudje spoštovali in cenili to skromno in ponižno deklo Gospodovo.

Dne 14. junija zvečer je v celovški bolnici za želodčnim rakom preminul 70-letni Janez Pegar, splošno imenovan le z imenom „Mutec". Bil je namreč od rojstva gluhonem. Služil je kot hlapec več let pri Žborcu, nato pri Hajnžiču. Najdalje pa pri Užniku. Bil je gospodarski talent, priden delavec, zato važna pomoč na kmetiji. Tudi potem, ko je že dosegel rento, je bil še nadalje izdatna pomoč pri gospodarstvu. Seveda je bil pa tudi tam dobro oskrbljen, kot pravi član družine. Veselilo ga je pogledati po svetu. Zato se je rad udeleževal skupnih romanj, bil je v Lurdu celo dvakrat, v Fatimi in Rimu. Zelo se je veselil in želel dočakati novo mašo domačega sina Hanzija, pa ga je Bog tri tedne prej odpoklical.

Velika slovesnost

se bliža: nova maša sina domače fare. V Selah sta darovala novo mašo sedaj že rajna gospoda Orel in Repnik. Mažejev Zdravko bi jo tudi zapel, a je žal kot vojak padel v zadnji vojni. G. dr. Polanc, dr. Ahačič in več misijonskih novomašnikov je pri nas ponovilo svojo primicijo. Letos pa bo selska župnija poslala prvega svojega novomašnika v Gospodovo žetev. Nova maša bo v nedeljo, 7. julija, ob lepem vremenu na prostem, na trgu pred novo cerkvijo, slovesno pa bomo svojega novomašnika sprejeli na predvečer ob pol sedmih. Urhovo „žegnanje" pa bo v nedeljo prej, dne 30. junija.

Narodni svet za samostojen nastop

(Nadaljevanje s 1. strani)

Wutti). Te osebe so zadolžene, da skupno s podobnim posebnim odborom Kluba sestavijo kandidatno listo, izdelajo predloge za naziv in program samostojne liste, pri čemer je naš petčlanski odbor odgovoren osrednjemu odboru Narodnega sveta.

Dr. Reginald Vospernik odstopil

Enotnost mišljenja in pričakovanj na občnem zboru je skalila grenka kapljica: doktor Reginald Vospernik, podpredsednik Narodnega sveta je odložil svojo funkcijo. Kot vzroke je navedel nepremostljive težave, ki se v bistvu nanašajo na osebne odnose in delovni stil v organizaciji. Čeprav so delegati v svojih odgovorih izrecno obžalovali to njegovo odločitev, mu odkrito priznali najboljše kvalifikacije, mu spet in spet gradili „zlate mostove" in izrekli zaupnico, je dr. Vospernik vztrajal pri svoji odločitvi. Strinjal pa se je s sklepi izrednega občnega zbora glede samostojne liste in Apovnikove kandidature, ko je izjavil: „Z Vami upam na uspeh!" Kot demokrati moramo njegov korak vzeti na znanje, je bilo mnenje delegatov.

Dr. Pavel Apovnik se predstavi občnemu zboru

Na povabilo predsednika dr. J. Tischlerja je spregovorli tudi nosilec samostojne liste, **dr. Pavel Apovnik.** Občinstvo ga je navdušeno sprejelo z dolgotrajnim ploskanjem.

Po besedah zahvale za izraženo zaupanje in priznanja Narodnemu svetu je slušatelje spomnil na zadeve, ki jih koroški Slovenci že skupno rešujemo v raznih odborih in komiteju: **„Pri vsem tem skupnem, odgovornem delu nas druži ena skupna želja: doseči uresničitev pravic, ki jih nam daje člen 7 avstrijske državne pogodbe in doseči za nas kot pripadnike narodnostne skupnosti na Koroškem take življenjske pogoje, da bomo mogli živeti v miru in se razviti iz korenin naše biti, brez vsakršnega raznarodovalnega vpliva ali pritiska večinskega naroda, kot lojalni državljani demokratične Avstrije."** Kandidat za samostojen nastop je nato zahteval nadaljevanje skupnega dela v novih oblikah, za katere so merodajni izključno življenjski interesi slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. Ob vsem upoštevanju razlik v svetovnonazorskih pogledih je za združevanje v borbi za narodnostni obstoj in narodnostne pravice. V danih okoliščinah predlaga za vodilno geslo v volilni kampanji: **Za mir in enakopravnost!**

Zastopal bo naše interese

Kot poslanec v deželnem zboru bi doktor Apovnik pojmoval svojo fukcijo kot **interpret naših zahtev in interesov, a ne v njih ozkem pomenu.** Pripravljen je zavzeti stališče do vseh problemov, ki jih obravnava deželni zbor, tudi na primer glede izgradnje cest, gradnje elektrarn, razvoja turizma, industrije in obrti, govoril bi o šolstvu in kulturi.

Ob koncu svojega govora je kandidat apeliral na vse: **„Ob vsestranski podpori vseh, ki podpirajo našo platformo za deželnozborske volitve 1975, naš program in nosilca samostojne liste, bom kot nosilec liste tudi v stanu uspešno opravljati to odgovorno funkcijo in dokazati, da imamo prav, ko rečemo: Najboljši interpreti naših interesov smo mi sami!"**

Z obrazov delegatov je bilo razbrati zadoščenje zaradi odločitve za samostojni nastop in občutek gotovosti, kajti: I m a m o k a n d i d a t a !

Vabila v slovenščini

morajo poslati odslej naprej okrajna sodišča v Železni Kapli, Pliberku in Borovljah vsem osebam, ki to zahtevajo, s tem da izjavijo po poti posebnega pooblastila hotenje po obravnavi v slovenščini. To je pravilno odločilo v torek deželno sodišče v Celovcu v senatu pod predsedstvom OLGR dr. Jergitscha.

V stvari sami je sodišče obravnavalo pritožbo slovenskega učitelja Jožka W r o l i c h a , ki je bil obsojen — kakor smo v našem listu že pisali — od boroveljskega sodnika dr. Stotterja na 800.— šilingov, zaradi tega, ker je domneval, da je Wrolich iztrgal v Slovenjem Plajberku poštno tablo in jo poškodoval. Deželno sodišče je Wrolicha o p r o s t i l o. Edina priča tožilca, 15-letni Manfred Lausegger je dajal ponovno prav čudne izjave. Pred žandarmerijo se je namreč le „zagovoril", ko je trdil, da je videl na kraju samem le tri od štirih fantov, „ni pa mislil, da je to tako važno", ko je rekel, da so fantje trgali kamne s ceste; izkazalo pa se je, da je položila cestne kamne že cestna uprava nekaj dni poprej na rob ceste.

ŠT. LIPŠ PRI DOBRLI VASI

(Materinska proslava . . .)

Šimunova Mici se je potrudila, da bi z našimi mlajšimi pripravila za materinski dan lepo kulturno prireditev, a nesreča, ki je doletela Löflerjevo Evico (soigralko) je termin prireditve preprečila.

Zato sta nas g. župnik dr. O s t r o v s k i in farna mladina povabila na binkoštno nedeljo v farno dvorano na materinsko proslavo

S pestrimi pevskimi in instrumentalnimi vložki, ki jih je posredovala naši mladini Marija B r e ž j a k , so nam naši ljubki otroci zapeli in zaigrali. Tudi gospod H a j n ž i č iz Rebrce je s svojim ansambolm poživil prireditev.

Višek prireditve pa je bila igra, ki jo je napisala R a d a r j e v a m a t i iz Kršne vasi, v kateri je bilo prikazano, kaj laž vse zmore in kam pripelje, a je končno le zmagala resnica in pravica.

Vsebina igre je bila zelo aktualna za današnji čas, koliko krivičnih obrekovanj in sumničenj pada na nedolžna človeška srca, a preden pride čas spoznanja, steče mnogo grenkih solz.

Radarjevi materi se za to igro lepo zahvaljujemo.

Vlogo napovedovalca in povezovalca med točkami prireditve je posrečeno vodil naš za vse pripravni Franci L i p u š. Torej vsem, ki so pri igri in petju sodelovali, dekletom in fantom, posebno pa najmlajšim šolarjem, se šentlipški gledalci prisrčno zahvaljujejo. Le tako naprej!

Koristno bi bilo če bi tisto prireditev obiskali tudi tisti — kulturni nosilci iz naše fare, ki imajo sicer nekako krščansko srce, a na tem področju ne morajo skupnega. Želeti bi bilo, da se najdemo na kulturnem področju skupaj in v blagor nas vseh, saj so prireditelji to dokazali in se je vsak udeleženec lahko sam o tem prepričal.

. . . in poroka

Da pa najdemo pri nas še tudi čas za poroke, sta dokazala dne 25. maja t. l. ženin Hubert P e t e k , pd. Putanov iz Zagorij in nevesta pd. B o l b e n k o v a na Selu v žitrajski fari. Mlado poročenemu paru želimo mnogo življenjske sreče ter vztrajnosti na skupni poti.

Prosvetno društvo VELIKOVEC vabi interesente iz okolice na izlet v **Kobarid — Staro goro — Trbiž — Podgorje,** ki bo v nedeljo, 30. junija.

Vozi: Podjetje S i e n č n i k. Cena: za vožnjo in skupinsko sliko: šil. 135.—.

Prijave sprejema: Društvo s sedežem hranilnice Velikovec. Tel.: (0 42 32) 355 do petka, 21. junija 1974.

Slovensko prosvetno društvo „Zarja" v Železni Kapli vabi na zabavno prireditev

POLETNA NOČ

v soboto, 13. julija 1974, ob 20. uri pri Brunerju v Lobniku, za ples igrajo **Katarinski fantje — Bellamies.**

Med drugim bodo na voljo tudi specialitete na ražnju. K številni udeležbi vabi

društveni odbor

Slovensko prosvetno društvo „Edinost" v Pliberku in pevski zbor **Podjuna-Pliberk** vabita na

KONCERT IN PLES

v soboto, 6. julija 1974, ob 20. uri v dvorani gostilne Schwarzl v Pliberku.

Nastopa:

Moški zbor Edinost
Mešani zbor Podjuna
Plesni ansambel „Bellamies"

Ljubitelji lepega petja in vesele družabnosti vabljeni!

O d b o r

Oglašujte v našem listu!

Pisma bralcev:

„Es muß auch anders gehn! Sprengstoff und Farbe abzulehnen!"

Der Volkstumskampf wird in Kärnten unvermindert in einer Art weitergeführt, welche der Sache keineswegs dienen kann. Da der Sprengstoffanschlag auf das „Haus der Heimat" in der Gemeinde Sittersdorf, dort wieder eine der üblichen Großveranstaltungen eines Kärntner-„Heimatdienstes", welche mit Erinnerung and das Jahr 20 oder dem Fortführen der Tradition wenig zu tun haben, sondern ausschließlich politischen Charakter aufweisen, einer extrem einseitigen Beeinflussung der Bevölkerung dienen und somit abzulehnen sind! Wie ich den KHD für Kärnten sehe, habe ich ja schon oft genug kundgetan und ich werde diese meine Ansichten auch nicht unter dem Druck von anonymer Post oder Klagen ändern, geschweige schon, mir meine Zunge stutzen lassen! Ich bin aber ebenso nicht für Schmieraktionen und Sprengstoffanschläge, egal welche Seite sowas vollbringt, weil Extremisten in beiden Lagern damit dem Unfrieden und der weiteren Entzweiung fröhnen und so eine Lösung anscheinend gewollt erschweren oder gar verhindern. Das ist keine Art miteinander zu „sprechen" und wird von der breiten Masse, aber auch von den engsten Freunden nur mit einem klaren n e i n beantwortet werden! Zu einer Lösung kann es, abgesehen von extremen Kreisen in beiden Volksgruppen, nur durch Kontakte, der Pflege von Gedankenaustauschen und der Bereitschaft das Problem gemeinsam lösen zu wollen, kommen. Statt dem Bemalen von Tafeln und Gebäuden, dem Sprengen von Partisanendenkmälern und Häusern, sollten viel häufiger als bisher, so Aktivitäten entwickelt werden, wie es z. B. das „Solidaritätskomitee für die Rechte der Kärntner Slowenen" getan hat. Man könnte auch durch Informationsschriften über diese Sache, immer wieder die Südkärntner Haushalte (Postwurf) besenden und so die Menschen aufklären. (Ein fallender Tropfen, immer wieder, höhlt auch langsam den Stein.) Hier geschieht aber nichts oder kaum was und auch das Solidaritätskomitee ist momentan zu wenig aktiv. Kontaktbereitschaft, Wille zur Zusammenarbeit zum gemeinsamen Auftreten, wäre, so glaube ich, der Grundstein zur Lösung. In den Zeitungen darüber zu schreiben, ist gut und wichtig, ist aber nicht alles. Man soll die Öffentlichkeit informieren, ihr seine Meinung sagen, sofern einem das möglich ist (mir ist es fast nicht mehr möglich, weil die deutsche Landespresse Minderheitenproblem stark drosselt, bzw. mir z. B. die Kleine Zeitung unter Angabe von unglaubwürdigen Gründen, überhaupt die Möglichkeit genommen hat, mich in ihr zu äußern), aber Kontakte sind Punkt eins.

Und nun noch zu einem sehr wesentlichen Punkt der Kärntner Slowenen, der auch Probleme mit sich bringt. Die Ortstafeln sind ein Recht unserer Slowenen und müssen natürlich wieder aufgestellt werden. Für die Zukunft, das Schicksal der slowenischen Volksgruppe aber sehr bedeutend ist der Unterricht in der Muttersprache und später der Besuch der eigenen Mittelschule. Ich habe da vor einigen Tagen mit Slowenen gesprochen. „Man fürchte nachteilige Folgen, Unannehmlichkeiten, Anpöbelungen und Drohungen. Das mag alles vorkommen, aber trotzdem sollte jeder, der volksbewußter Kärntner Slowene ist, sein Kind zum zweisprachigen Unterricht anmelden, es sofern es entspricht, auf Bundesgymnasium für Slowenen schicken. Viele tun es nicht und verweisen auf jene Schwierigkeiten. Das hilft aber den Slowenen nicht und bestärkt nur gewisse deutsch-nationale Kreise, hier weiter Druck auszuüben, weil sie ja Erfolg damit verzeichnen können. Hier müssen die Slowenen eben die Stärke besitzen, anfänglichen Druck und Einschüchterungsversuchen bestimmter Leute, nicht nachzugeben! Jene versuchen es eben, wie sie es bei ihren eigenen deutschsprachigen Mitbürgern immer wieder versuchen, um sie zum Schweigen zu bringen.

Da hätten schon viele deutsche Kärntner (z. B. Werner Berg, Helmut Scharf, Stimpfl, Piccottini usw.) und unter anderen auch ich, die wir den Nationalen auf unserer Seite weder nach dem Munde reden, noch ihnen in den Hintern steigen, die Ansichten schon längst ändern müssen, nur um Ruhe zu haben. Mehr wollen aber jene bestimmt nicht.

So müssen eben auch slowenische Eltern vorkommenden Drohungen oder Beschimpfungen widerstehen, wenn sie ihre Kinder in den Slowenisch-Unterricht, oder ins Slowenische Gymnasium schicken. Die Zukunft einer Volksgruppe, noch dazu einer kleinen gegenüber dem Mehrheitsvolke, liegt niemals in zweisprachigen Ortstafeln, sondern vor allem in ihrer Sprache. Jene Gegner des zweisprachigen Unterrichts und des Bundesgymnasiums für Slowenen, würden gerne, wenn sie es auch nicht zugeben, 500 Ortstafeln aufstellen lassen, wenn es nur keinen Slowenisch-Unterricht und vor allem kein Slowenisches Gymnasium geben würde, bzw. man würde beides abschaffen.

Das ist der wahre, große Pfahl in ihrem Fleische und sie sagen es ja immer wieder. Die Zahl von 430 Schülern an der slowenischen Mittelschule, sind ihre schlaflosen Nächte. Warum? Weil mit dem Besuch dieser Schule, mit dem Unterricht in der Muttersprache an der Pflichtschule das seit Jahrhunderten bestehende Herr- und Knechtverhältnis mehr und mehr endet. (Deutsche — Slowenen.) Ja und es verschwindet auch der völlig unnotwendige Minderwertigkeitskomplex der lange sehr ausgeprägt war, gegenüber uns Deutschen.

Schließlich tritt es ja schon zu Tage, daß durch den Besuch der eigenen höheren Schule, durch die Anmeldung zum zweisprachigen Unterricht schon in der Volksschule, auch der gesellschaftliche, berufliche Rückstand langsam verschwindet. Immer mehr Slowenen werden Juristen, Ärzte, Lehrer usw. Das aber fürchten die Slowenengegner. Und sie fürchten es nur deshalb (alle anderen Gründe sind blödsinnige Phrasen), weil eben die Slowenen dann nicht mehr die Knechte sind und sie die Herren eines angeblich wertvolleren Volkes. Und sie wissen auch nur zu gut, daß die Anmeldung zum zweisprachigen Unterricht und vor allem der Besuch des eigenen Gymnasiums, die wahren und eigentlichen Träger der slowenischen Volksgruppe sind, nicht die Ortstafeln. Daher ist es unbedingt notwendig, daß volksbewußte Slowenen des Landes ihre Kinder in ihrer Muttersprache nicht versauern lassen.

Auch von zweisprachigen Eingaben, oder Eingaben in slowenischer Sprache allein, bei Ämtern wo dies möglich ist, sowie von Verhandlung in der eigenen Sprache bei den dafür vorgesehenen Gerichten, sollten die Slowenen unbedingt Gebrauch machen. Sie tun es zu wenig! Das alles aber ist falsch und für die eigene Gemeinschaft schädlich. Man muß Schwierigkeiten trotzen können, — aber niemals mit Farbe und Sprengstoff! Das ist Unsinn und stößt blos ab!

Noch etwas wäre für die Kärntner Slowenen von Vorteil. Wenn beide slowenischen Organisationen mehr zusammenhalten würden. Sie haben dies in der Vergangenheit zu wenig getan und sie tun es auch heute zu wenig. Verschiedene politische Auffassungen für ein kleines Volk sind schädlich, weil sie es entzweien! Das zeigt auch die Uneinigkeit bei der für die Slowenen wichtigen Frage eines eigenen Abgeordneten im Kärntner Landtag. So wie es beide Organisationen halten und handhaben, wird es nie gehen! Man sitzt auf dem Ast und sägt hinter sich am Baume ab.

Guttenbrunner Herbert, junior, Köttmannsdorf

Sijajna otvoritev velikega nogometnega slavja

10. SVETOVNO PRVENSTVO OTVORIL FOLKLORNI FESTIVAL

Kdor je zasledoval v uvodu svetovnega nogometnega prvenstva folklorni festival na barvnem ekranu, ta je moral biti očaran od lepote barv narodnih noš. Na nogometnem igrišču je bilo porazdeljenih 16 velikih žog, v katerih je bilo skritih 16 folklornih skupin udeleženk finalnega tekmovanja za svetovnega nogometnega prvaka.

Ko so utihnile fanfare nemške zvezne vojske, se je razprla prva žoga kot cvet in se je iz nje prikazalo 20 plesalcev in plesalk jugoslovanske folklorne skupine „Gradimir Mihajlović, Jugoslovani so imeli to čast, da so pokazali bogastvo jugoslovanske folklorne tradicije prvi; folklorna skupina „Gradimir" bo kmalu slavila 30-letnico svojega delovanja.

Nato je nastopila folklorna skupina osmih parov gostiteljev dežele iz Winningna (ZRN). Tretja je bila skupina 5 plesalcev in okoli 13 muzikantov iz Urugvaja; sledila je švedska skupina iz Stockholma: 5 z inštrumenti, 4 plesalke in dve pevki. Glasbene pozdrave iz Čila je prineslo okoli 15 folkloristov: 10 plesalcev in 5 godbenikov. Ko se je razcvetela šesta žoga, smo na ekranu zagledali folklorno skupino iz daljnje Avstralije; Avstralija nastopa prvič na svetovnem nogometnem prvenstvu: sedem folkloristov je razveseljevalo milijone ljudi po svetu. Nato je skupina okoli 20 črncev iz Zaira (Afrika) v starosti od 16 do 64 let, pokazala svoje znanje, pozornost te skupine je vzbudil poklicni akrobat na več metrov visokih bergljah.

Osma je bila bolgarska folklorna skupina sestoječa iz devetih žensk in 12 mladeničev; nato je prišla na vrsto folklorna skupina iz Glasgowa (Škotska); več kot 20 godbenikov, od tega je bilo šest dud. Folklorno skupino iz Vzhodne Nemčije so sestavljali 4 glasbeniki in šest plesalcev, vsi člani državnega baleta iz Dresdena: pevec pa je pel popevko, ki so jo vprav za to priliko prvič zapeli na svetovnem prvenstvu: „Prijatelji so na vsem svetu, / ljudje, ki se dobro razumejo, / gredo prijateljsko z roko v roki."

Enajsta je bila skupina iz Haitija v Karibskem morju: 6 godbenikov in 10 plesalcev (vsi črnci), ena solistka je pela, drugi so plesali v rokah so vihteli pisane rute. Kot 12. je nastopila profesionalna folklorna skupina iz Nizozemske: pet mladenk je nosilo na ramah dva majhna škafa, zraven je bilo še pet plesalcev, spremljalo jih je 6 inštrumentov.

Trinajsta je bila Argentina, ki je za današnji dan zbrala skupaj pet parov in pet inštrumentalistov (eden je prepeval s kitaro). Italijo so zastopali „zastavonoše" iz Firenc, ki so izvajali razne spretnosti z zastavami, Poljake je zastopala folklorna skupina državnega baleta iz Varšave: 6 parov in 8 muzikantov; pevka je pela popevko: „Nogomet vlada danes svet." Celotni mimohod folklornih skupin pa so zaključili Brazilci, ki so pod deževno frankfurtsko nebo prinesli del pustnega slavja iz Ria.

66.000 gledalcev v razprodanem frankfurtskem Waldstadionu je bilo očarano nad pisano paleto barv narodnih noš 16 narodov in plesi nastopajočih folklornih skupin.

Predstava folklornih skupin je trajala skoraj poldrugo uro. Takoj nato sta na igrišče stopila slavna Pelè in Uwe Seeler, ki sta si izmenjala kopiji pokala Rimet, ki so ga dokončno osvojili Brazilci, ter novega pokala FIFA, za katerega se sedaj potegujejo finalisti na svetovnem prvenstvu.

Le dve minuti zatem je na igrišče priteklo dva tisoč frankfurtskih dijakov in dijakinj, ki so sestavili znamenje letošnjega prvenstva. Na igrišču so ostali vse do zaključka uradnih govorov, ki jih je pričel predsednik nemškega organizacijskega odbora Herman Neuberger. Ta je poudaril napore prirediteljev pri organizaciji letošnjega prvenstva. Besedo je nato prevzel častni predsednik mednarodne nogometne zveze sir Stanley Rous, nakar je predsednik Zahodne Nemčije Heinemann uradno otvoril letošnje 10. svetovno nogometno prvenstvo.

B. L.

Zanimivosti

ZEMLJINO OZRAČJE

Sovjetski znanstveniki so na podlagi podatkov, ki so jih zadnja leta zbrali s pomočjo umetnih satelitov, sestavili model Zemljinega ozračja. Ugotovili so, da se ozračje razprostira v višini štiri do pet zemeljskih radijev. Zbrano gradivo kaže, da je atmosfera razdeljena na več plasti, kar je odvisno od koncentracije ionov in elektronov različnih plinov v njej. Koncentracija in sestava plinov se spreminjata z višino. Molekularni dušik je osnovna sestavina ozračja v višini do dvesto petdeset kilometrov, sledi mu plast, v kateri prevladuje atomski kisik, od šeststo kilometrov višine naprej pa ozračje sestavljata v glavnem helij in vodik.

ZDA IMA NAJVEČ MUZEJEV

Amerika ima največje število muzejev, to so podatki, objavljeni v najnovejšem statističnem letnem priročniku UNESCA. V tej publikaciji so registrirani vsi muzeji na svetu in samostojne institucije, ne glede na velikost.

Na svetu je 15.725 muzejev. Največje število muzejev je v ZDA (2889), na drugem mestu je Sovjetska zveza (1173), na tretjem Japonska (1108). Sledijo: Velika Britanjia, Francija, Kanada in Italija.

RASTLINE IMAJO ŽIVCE

Tudi rastline imajo živce. To so zdaj ugotovili sovjetski znanstveniki. Moskovski biolog dr. Valentin Puškin je pritrdil na rastlino aparat za merjenje tokov v človeških možganih. Če so odrezali rastlini list, so zabeležile aparature nihanje toka med 50 do 60 milivolta. Z drugimi besedami: rastlina je čutila urez.

ZAKAJ JE ŠOK NEVAREN

Mnoge žrtve prometnih nesreč ne umro zaradi ran, ampak zaradi šoka. Znanstveniki univerze v Muenstru in institut Max Planck v Dortmundu skušajo zdaj ugotoviti natančen razlog za šok in najti sredstvo, ki bi ga preprečilo.

Šok je nekakšen »kratek stik«: mnogi organi so hipoma odrezani od dotoka krvi, organi ne dobijo dovolj za življenje potrebnega kisika in človek umre.

ZAŠČITA ZA BENGALSKE TIGRE

Bangladeška vlada je storila vse, da bi zaščitila znane bengalske tigre. Vlada je prepovedala lov nanje, pa tudi na leoparde ter nekatere redke ptice. V Bangladešu je namreč ostalo le še okoli 250 bengalskih tigrov, znanih po vsem svetu predvsem zavoljo svoje lepote. Njihovo krzno je zelo dragoceno.

SAK - Glanegg 7:1 (5:0)

Končano je prvenstvo

Zadnjo tekmo v letošnjem nogometnem prvenstvu 2. D razreda je Slovenski atletski klub odigral na domačem Košatovem igrišču proti Glaneggu. Ker je bilo prvenstvo že pred to igro odločeno, so slovenski nogometaši lahko igrali brez vsake nervoze. Zato je bila igra od vsega začetka zanimiva. Naši fantje so pokazali izvrsten nogomet: napad za napadom je sledil na nasprotnikova vrata in tudi lepih kombinacij ni primanjkovalo. Rezultat prvega polčasa se je glasil 5 : 0. V drugem polčasu se slika ni spremenila. Še enkrat je sledila generalna ofenziva, ki se je končala še z dvema goloma. Tik pred koncem pa je uspelo Glaneggu izboljšati rezultat.

Gole so dali: Ferra (2), Peter Waldhauser, Folti Waldhauser, Lipusch, Wošic in avtogol.

Igrali so: Hočevar, Lipusch, Oraže, Lampichler, Wošic, Peter Waldhauser, Hanzi Wieser, Florian Pandel, Blajs, Ferra, Folti Waldhauser.

1. Wölfnitz	26	23	3	0	90:16	49
2. Sak	26	21	5	0	115:25	47
3. Launsdorf	26	14	5	7	65:35	33
4. Glanegg	26	14	3	9	69:42	31
5. Guttaring	26	13	3	10	65:55	28
6. Steuerberg	26	12	4	10	51:47	29
7. Hörzendorf	26	12	3	11	58:59	27
8. Maria Saal	26	13	1	12	57:44	27
9. Zweikirchen	26	11	2	13	48:51	24
10. Weitensfeld	26	10	2	14	54:63	22
11. Sörg	26	7	3	16	40:72	17
12. Zweinitz	26	5	5	16	23:69	15
13. Kraig	26	3	6	17	23:75	12
14. HSV	26	0	3	23	15:116	3

Postani član SAK!

BORIS PAHOR:

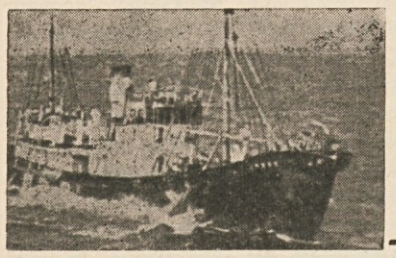

Parnik trobi nji

32

Še posebno, ker so bili zdaj v skalnati preseki, skozi katero gre cesta kakor skozi kanjon. Stena na levi ni zelo razsežna, zato se bo kmalu spet prikazalo morje v globini; a na desni je previs strm in gladek. Ne pomni, da bi kje videla sliko te mogočne useke, in ustavila bi se, da bi jo občudovala, a ne mara, da bi jo Jadran in Dušan imela za novinko. Zato stopa počasi in se ji zdi, da vsak dan, odkar je našla Danila, spozna nekaj, kar jo spreminja in krepi, kakor ta skalnata predstraža, ki zaslanja in varuje obalo.

Tedaj je stene na levi zmanjkalo in pod ostrim robom se je zalesketala morska planjava. Trenutek se je ustavila in se obrnila proti kamnitemu grlu, iz katerega so prišli, potem pa je stopila za njima, zato ker so drugi že zdavnaj izginili, samo njihovo oddaljeno petje je medlo prihajalo izza čeri strmega ovinka.

Imela je občutek, da se je popolnoma izneverila pomolu, in želja, da bi spet šla, kakor nekoč, do konca, tja, od koder je mogoče gledati mesto iz razdalje, je bila zdaj združena s prijetnim nemirom. Odkar se je preselila k njegovi materi, je zvečer odhajala z dela v Barkovlje in se ustavljala ob tamkajšnjem portiču, se tam tudi kopala ob čereh, ki ga oklepajo, ali pa, ko je bila kasna, v mraku na svobodnem obrežju. Bilo je, če pomisli, kakor da je z zvestobo temu delu obale vsak dan bolj utrjevala vtise njunega srečanja, tako da se to ne bi premaknilo v preteklost, ampak bi bilo zmeraj živo in pričujoče. Da, z Vero sta parkrat šli na sprehod na pomol, a takrat je bila tako ujeta v pogovor, da se ni utegnila navezati s svojimi čuti na kraj sam; danes pa ima ob osmih sestanek z Robertom. Doma je povedala, da bo zakasnela, tako gre lahko na pomol ob sončnem zahodu, ki je oktobra prav tako mogočen kakor avgusta, če je oktober tako blag in mil.

Šla je mimo vlačilcev, ki so bili ob bregu še zmeraj čudni, tako majhni, tako nizki, a tako močni. Kakor zadržana sila, ki so jo vklenili v sivo pobarvanem jeklu. Pa ta moč, strnjena tudi v imenih. Audax. Ob njem Neptunus. Tadva ob obrežju nasproti pristaniškega poveljstva in grške cerkve. Pertinax pa tukaj ob pomolu. A zdaj se nihče ne zmeni zanje, počivajo osamljeni, kakor da so za zmeraj odslužili, ker ne bo več neviht in tudi nobenih ladij ne bo več treba vleči v pristanišče. Zrak je miren in topel, tam spredaj pa se je oranžna zavesa vnela od žareče krogle, ki se bo kmalu dotaknila pisane ravnine. In ljudje grejo številni po pomolu, kakor po dolgem hodniku, na predstavo, ki se spet razvija na starem odru neba. Kdo ve, morebiti že jutri zatuli burja in povleče nevidno pregrajo med mestom in morjem, zato je bolje, da so oči nasičene z barvami, ki bodo skozi spomin počasi in dolgo razpletale svoja vlakna v zimsko sivino.

Ustavila se je na koncu, na levem vogalu, da je imela pred sabo gmoto skladišč, krmežljivo oko starega svetilnika, in hkrati, na levo, široko pristanišče, globoki Veliki trg, palače vzdolž brega, hotel Excelsior z okni iz biserne matice, ki se bodo vsak trenutek zasvetila kakor koralna ogledala. Da, sonce se približuje gladini, in ko bo ob nji, se bosta z morjem prijateljsko dogovorila, da je za danes svetlobe zadosti; napravila bosta noč, ker tudi morje mora počivati, ugladiti poti, ki so jih zarezali vanj parniki, skriti v mrak svoj čar, da bo z novim dnem spet tako mikaven in zapeljiv. Jadrnica pa hiti na odprto morje, kakor da se mora sestati s soncem, preden se bo položilo na vodo. In spominja se, da je imela podoben vtis tisti večer, ko sta se vračala s kuterjem in ji je Danilo govoril o društvih, ki so zgorela, in o julijski noči, ko so zublji Narodnega doma okrvavljali nebo nad mestom. Zdaj pa se ji zdi, kakor da je pomaknjena daleč nazaj v davnino ne samo ta grmada ob Oberdankovem trgu, sredi povojnega Trsta, ampak tudi njuno križarjenje do Debelega rtiča in potem počez do Miramara in spet nazaj ob barkovljanski obali. Da, Barkovlje, kako je mogla misliti, da bo to ribiško predmestje zanjo tako pomembno, takrat, ko so jo v tisti sobi tam zadaj preplavljale štrene klavrnih misli. Pa tisto noč, ko so njeno vežo oblegali vojaki in je tiščala s kolenom v krilo vrat. Naj naredi z roko. Tako zasoplo je šepetal tisti proseči glas, da jo je gor po stopnicah spremljal občutek nepopravljive izgubljenosti, potem, v sobi, pa je bilo, kakor da je okoli in okoli praznina, ki bo posrkala vase njo in mesto. Od tistega trenutka je še bolj živo vedela, da je njeno telo izpostavljeno, in začela je želeti, da bi mogla spregovoriti Danilu o tem, čeprav se ji je obenem zazdelo, da se ji ne bo posrečilo, zakaj vse drugače je, če človek pritrjuje svoji misli, kakor pa če stoji druga oseba resnično pred tabo. A se ji je tako lepo posrečilo ob jamboru pod platnom, da skoraj ni mogla verjeti sama sebi, da je res izgovorila tiste besede. In zaveda se, da si je sama izbrala svojo pot, in je na to ponosna, čeprav istočasno spet ne vé, kako bi se vse izteklo, če je Danilo ne bi poiskal. Vsekakor je zdaj v sebi mirna. Res, prišlo je skoraj vse hkrati, služba, nenavadni dnevi z Danilom, preselitev iz starega mesta na sončno reber nad morjem, a poglavitno je, da je usahnil strah pred neizbrisnim porazom. Tako je, kakor da se je njeno življenje že usmerilo proti določenemu smotru. In ne boji se več zapora. O prav gotovo, da ji je prostost zdaj bolj dragocena kot kdajkoli, a ne plaši je več brezglava bojazen ob misli, da bi jo ujeli. In to je Danilu povedala tisti dan, ko se je odločil, da ji zaupa nekatere zveze svojega ilegalnega dela. Ne, ni vedela, da ji misli govoriti o tem, in mu je pravila o sebi, ker se je čutila zbrano in hkrati sproščeno, on pa je v tem njenem razpoloženju našel potrdilo za svojo odločitev. Ker je šlo za dosti bolj pomembne stvari, kakor je tipkanje skrivne revije; in lahko tudi naloge ne sprejme,

URBAN MAČEK: (3. nadaljevanje)

Iz mojih spominov

Lan — važen pridelek

Kakor tedaj povsod na kmetih, so tudi pri Stibarju vsako leto sejali lan. Lanu pa ne žanjejo s srpom, ampak ga pulijo s koreninami vred in povežejo v snope. Te so potem zložili na ostrvi, da so se posušili. Posušeni lan so potem na železnem grebenu ali „rifelnu“ očesali („orifali“), da so glavice s semenom odstranili; slamo so nato za nekaj tednov razprostrli po travniku, da se je obležala. Potem so jo povezali v večje snope in shranili do jeseni. Meseca novembra so navadno bile taritve (čas trenja lanu). Prostoru, kjer so lan trli, se je reklo „farnoča“ in blizu tam je bila sušilnica za lan. Do sušilnice je bil plitvo pod zemljo iz kamna napravljen rov, ki je bil 5 do 6 metrov dolg. Pred tem rovom je bilo kurišče, kjer so z drvmi netili in sta dim in vročina šla po rovu pod lan v sušilnico, ki je imela streho, in se je tako lan sušil. To delo je zmeraj opravljal moški.

Ko je bil čas teritve, so že zgodaj zjutraj (že ob 2. ali 3. uri) prišle terice in bilo je tako ropotanje, da se je razlegalo daleč po okolici. Med njimi so bile seveda tudi mlade in tudi take, ki so bile vseh muh polne. Pa se je zgodilo, da je prišel kak fant ali moški k njim, misleč, da bi se malo pošalil z njimi, pa se mu je slabo godilo. Kakor bi trenil, že so bile vse pri njem, in ko je on komaj začel misliti, kaj hočejo, so ga že imele na tleh: ene so ga držale, druge so mu pezdir (kar pod trlico odpade), mašile za srajco. Ko so mu že dosti natlačile te bodeče tvarine, so ga šele izpustile. Le počasi se je zopet mogel spraviti na noge in, medtem ko se je otresal pezdirja, je pošteno klel in se priduševal, ter jezil na babe, one pa so se mu na ves glas smejale.

Šele proti večeru so bile s teritvijo gotove in nabral se je velik kup kodelj (otrt lan). Kodelja je bila šop rahlo vkup zvitega prediva, ki ga je predica na kuživ pri kolovratu nataknila, da jo je potem spredla. Od Božiča do svetih Treh kraljev so bili povsod na kmetih tako imenovani nedivi (dela prosti dnevi); tiste dni niso nič delali, le živino so nakrmili. Tudi krmo so prej narezali. Ker so si moški zgornjo obleko navadno sami šivali, so se v tistem času s tem precej ukvarjali. Pa ker so tedaj najkrajši dnevi, so kar prehitro minili in se nam še zdaj tako godi.

Po Treh kraljih so pa spet začeli delati. Kadar je padlo veliko snega, so moški imeli s tem veliko dela, da so ga odkidali od govejega hleva pa do vode, kamor so živino gonili napajat, ker je bilo večkrat precej daleč tja. Ženske so pa, kolikor so pač mogle, tudi podnevi in zvečer predle. Saj so predle včasih tudi do desete ure, medtem ko so moški na karte igrali, da jim je hitreje minil čas. Kajti le malokdo od moških je tedaj znal brati, ker ni bilo blizu nikake šole. Drugače je bilo to pri ženskah. Ker so se dekle tu in tam menjale, je prišla včasih kakšna dekla, da je znala brati in so se potem od te naučile, če je katera hotela.

Sestra moje babice, ki ji je bilo ime Nana in je bila rojena leta 1854, to je pred sto dvajsetimi leti, se je tudi na ta način naučila brati in bila naročena na Mohorjeve knjige in od teh jih imamo še danes nekaj izvodov pri hiši. Tudi moja teta Klara, ravno pred sto leti rojena, namreč leta 1874, se je naučila brati. Moški so pa koj rajši gledali v „grčo“, ki je bila polna mošta, kot pa v črke in se brati učili, ker bilo je nekaj takih, da jih je zmerom koj „žeja mučila“.

Zdaj se pa spet vrnimo h kolovratom, ki so brneli vsak delavnik zvečer dolgo v noč in je šlo tako celo zimo naprej. Ko sta bili dve vretenci napredeni, so jih na motovilu zmotali in je nastala štrena; tako je šlo naprej, dokler ni bilo vse spredeno. Potem so štrene oprali in, ko so bile suhe, so jih na „garnprat“ polagali in v končiče zvili. V vigredi je prišel tkalec („kavc“) in napravil iz preje prt ali platno, ki so ga potem dolgo belili na travi na soncu. Prt so potem porabili na različne načine: npr. za rjuhe za postelje, za jope in za srajce; jaz sem tudi platneno torbo nosil v šolo. Iz takšnega prta (platna) bi pa srajce že ne hotel več nositi, ker vem, kako je to bilo neprijetno in poleti v nji zelo vroče.

Pozabil sem še omeniti, da so tedaj tudi že volno in sukanec (nit) predli. Za nit je bilo treba predivo še posebej pripraviti, tako da so ga na majhnem železnem grebenu odrgnili; taki preji so rekli „totke“. Iz teh so napredli sukanec, ki je bil zelo močan.

(Dalje prihodnjič)

Ob neurju

Z viharjem hodiva v neznano,
za nama se vali oblakov trop.
Upogibajo se grmi in drevesa —
kako šumijo trave gozdnih lok!

Hitiva, tečeva po kolovozu,
le tu in tam kak dom in človek tih.
Že prve kaplje padajo na zemljo,
utihne ptic poskritih plahi stih.

A midva sva bežeča Ahasverja,
drviva prek poti in temnih stez.
Trenutki so neskončni kakor večnost —
in svod je potemnel od vihre ves.

Grom pritajeni iz daljave mračne
narašča že v rohnenje iz globin.
Sršeči bliski in ognjene kače
se spuščajo prek hribov in dolin.

Rudi

Prijatelja spoznaš v nesreči

Bilo je lepega pomladnega dne. Sonce je prijetno grelo in narava se je že precej prebudila. Ta čudovita lepota je tudi mene zvabila na sprehod. Odločil sem se, da grem nabirat zvončke.

Ko sem hitel k potoku, kjer je bilo polno zvončkov, me je dohitel prijatelj Janez. Z veseljem sva že hitela s polnimi rokami zvončkov proti domu, ko sem si zaželel, da bi plezal. Odložil sem zvončke in začel plezati po visoki jelši, takoj za menoj pa še Janez. Ko sem bil že skoraj na vrhu, se je zgodilo nekaj strašnega: Janez je stopil na suho vejo, ki se je odlomila in je padel na tla, kjer je obležal in stokal: »Pomagajte, pomagajte!«

Še nikoli nisem prišel tako hitro z drevesa kot takrat. Skočil sem k njemu in ga vprašal: »Ali si si kaj zlomil?«

»Noga, moja noga!« je stokal in po licu so mu pritekle solze. Bil sem ves zmeden in nisem vedel, kaj naj storim. Končno sem se odločil: če bo Janez lahko z mojo pomočjo hodil, ga spravim domov, sicer poiščem nekoga, da mi ga bo pomagal nesti. Na srečo je Janez z mojo pomočjo še mogel počasi šepajoč hoditi. Ko pa sva bila že na pol poti, je onemogel. Ravno je prišel mimo sosed, ki mi je pomagal odnesti Janeza na njegov dom.

Janezova mati naju je že od daleč zagledala in prihitela vsa prestrašena nasproti.

»Ali se je kaj zgodilo?« je vprašala.

»Menda ne,« sem odgovoril s strahom. Hitro sva Janeza spravila v posteljo in poklicali so zdravnika. Pregledal mu je nogo in vse telo in rekel, da je poškodovana samo noga v gležnju. Nato sem Janezovi materi povedal, kako in kje se je zgodila nesreča. Mati nama je vse odpustila. Janez pa je moral ostati štirinajst dni v postelji.

Vsak dan sem ga obiskal in mu pripovedoval, kaj smo se učili v šoli. Ko je Janez ozdravil, mi je dejal:

»Zdaj vem, da si res dober prijatelj in verjamem, da v nesreči spoznaš prijatelja.«

Janez zopet hodi v šolo in tudi ne šepa več. Le včasih še reče:

»Drugič se bom pa prej prepričal, ali je veja suha ali ne!«

Hočem ga poznati

Sama sedim v svoji sobi. Vsepovsod je moreča tišina, le včasih se oglasi v daljavi lajež psa, ki ga je strah ali pa ga nekaj vznemirja. V naročju držim knjigo in se skušam poglobiti v snov, a misli mi uhajajo k pismu, ki sem ga malo prej raztrgal. Kakor milni mehurčki, ki se razpočijo in jih potem ni več, mi nekam uhajajo misli.

Bila sem še majhna, ko sem nekega dne sama sedela na velikem kamnu nad hišo. Mimo je prišel moški, ki me je vzel v naročje in mi ponujal bonbone ter mi rekel, da je on moj oče.

Takrat tega še nisem razumela, saj sem poznala le starega očeta, ki sem ga klicala kar ata. Šele zdaj razumem njegove besede. Sprašujem se: zakaj lahko drugi otroci poznajo svoje očete? Zakaj mi mama brani, da bi spoznala očeta? Rada imam očima in mamo, saj mi nudita vse, kar potrebujem. Toda tudi do očeta, ki ga sploh ne poznam, čutim nekaj, česar ne morem povedati z eno samo besedo. Rada bi poznala brata, toda komu naj to povem, da mi bo pomagal? Hočem poznati očeta in to bi rada nekomu povedala. Morda mi bo potlej laže . . .

Pišem pismo in na papir se izlivajo moje misli, moja čustva. Saj se je laže izpovedati papirju kot prijatelju. Pravkar sem končala, a sem ga brez razloga raztrgala. Tako sem spet ostala sama s svojimi mislimi in s knjigo v roki . . .

je rekel, pravzaprav bi on, če naj si dovoli, da govori sebično, moral reči, da si želi, da ne bi sprejela. A ona je komaj čakala tega trenutka, ker je imela, kakor si je večkrat zatrjevala, dosti več razlogov kakor na primer Vera, Zora ali Majda, da bi ga dočakala. Mora s svojo usodo ovrednotiti tudi Fanino. Te dolžnosti druge nimajo. In še zdaj se zaveda skromnega toka zadoščenja, ki jo je prevzelo ob misli na odgovorno nalogo, s katero bo posegla prav v srce dogodkov. Seve, zbiranje tehničnih podatkov je stvar drugih, a njena bo skrb, da poveže oddaljene osebe s tenko mrežo pajkovih niti, tako da se bo ob najmanjšem gibu tresljaj hitro prenesel v vse smeri. Po Danilovem odhodu pa so se nepričakovano sprožile usodne stvari; saj je že naslednji dan po njegovem slovesu Nemčija sklenila nenapadalno pogodbo s Sovjetsko zvezo, teden zatem pa je Hitler sprožil bliskoviti napad na Poljsko. Začetek druge svetovne vojske? Zakaj čeprav Italija za zdaj čaka in miži, bo prej ali slej najbrž prišla tudi zanjo ura odločitve, s tem pa tudi začetek spremembe za slovenske ljudi. Človek nič ne vé, kaj bo prinesla prihodnost, a poglavitno je, da ne čaka s prekrižanimi rokami, ampak da skuša pripomoči k zrušenju imperija črnih srajc. Danilo ji seve ne more pisati o tem, a v njegovih stavkih je čutiti komaj zadržani nemir. „Koliko stvari se je neverjetno spremenilo v teh tednih, kar sva ločena,“ pravi. „In žal mi je, da nisem ob tebi v teh dnevih, ko ima jesenski zrak nad morjem gotovo takšen pridih, da človek odmisli bližino zime in je ves nestrpen od draženja nemogoče pomladi.“

Pogledala je na morje pred sabo. Rubinasti in vijolični trakovi zahoda se prepletajo v zelenkasti vodi in se vozlajo ob pomolu, kjer se nizko pod površino tiščijo h kamnom družine črnih školjk; tesno so zagozdene ena k drugi, vse skupaj pa v gosto gmoto, da je kolonija, ki se razširja tudi na drugo stran vogla, nenavaden zgled strnjenega sožitja in zvestobe skupni obrambi.

Pomorska puščava je zapuščena, na obrežju pa na oknih Lloydove palače in hotela Excelsior počasi bledi rdečilo zatona. Da, podoba je zmeraj ista, a iz ozadja, od onkraj razpotegnjene črte starih in treznih pročelij, nekje izza predmestij in strmih kraških sten je videti, da čaka zadržano rezko ozračje, ki diši po prepadu; kakor da se je dokončno poudaril razkol med kamnitim redom in živim dihanjem gmajne.

Začela se je vračati.

Mimo je tisti trenutek šel ob suhi dami plečati častnik s črno srajco; in zazdelo se ji je, da je njegov obraz truden, in pomislila je, da se ji zdaj še bolj kakor doslej zdi, da so te uniforme samo začasne. Občutek, ki je podoben občutku pred odrom, na katerem so ljudje oblečeni tako, kakor zahteva predstava. Kdo ve, morebiti je vendar prišel čas, da bodo nekateri igralci stopili z odra.

Nekje je kriknil galeb, a od takrat, ko jih je videla, kako se tepejo in derejo zaradi ostankov, ki jih je zmetal ribič s krova, ni več tako navdušena nad njimi.

Šla je proti Ribjem trgu. Zrak je mlačen, svetloba se je pravkar rešila iz požara zatona in se bo vsak čas začela spoprijemati z oblegajočim mrakom. Tramvaj teče zraven hiš in zvonklja, široke tračnice tukaj na obrežju pa samevajo in peljejo samo v oddaljeni spomin; saj do zdaj še ni videla, kako se zavrti železniški voz na široki okrogli kretnici, od katere peljejo tračnice na pomol. V avstrijskih časih pa da so bila tla tudi tod, prav kakor v Prostem pristanišču, posuta s kavo, sladkorjem in moko.

Premec majhnega parnika je oster, kakor da ga je ošilila hitrost, ob straneh sta vanj zarezani dve jajčasti luknji, kakor dve poševni nosnici; iz njih po navadi teče veriga s sidrom, zdaj pa verige ni in iz luknje kuka smrček rjavega kužka. Ko se je za trenutek ustavila, je psiček postal še bolj prožen in začel striči z ušesi.

Za Ribjim trgom sta ob bregu dva čožotska bragoca, težka jadra visijo z jamborov in se sušijo, ribič na krmi razpihuje ogenj v železni peči. Močno diši po morju kakor pred dežjem, na pomolu pa nekaj mož lovi ribe. Eden ima karirasto srajco in čepi, tisti, ki ob njem sedi, ima plešasto glavo. Noge mu bingljajo nad vodo, za njim žena pazi na otroka, ki je komaj shodil in hudomušno raca. Žena ima izpit in zagorel obraz. Mali pa se je sklonil k ribi na skrli in jo prijel za rep, a srebrno telo je še živo in se zvije in mu spolzi iz peščice.

„Ba ba ba,“ pravi in se smehlja.

Mož pa je zdaj spet potegnil žimasto vrvico iz vode, snel škomber s trnka in ga vtaknil v platneno vrečico; zato mali počepne ob vrečici in brska z roko v nji, kakor da išče srečo. Kdo ve, je pomislila, morebiti se bo njemu, ki je še brez hudobije, posrečilo. Mati pa ga je prijela pod pazduho in mu pohlevno rekla: „Pojdiva zdaj.“

Tako je malemu riba spet ušla in se sloči in skaka po skrli, da jo žena s težavo prime in spravi spet v vrečko; potem vzdigne zelen otroški vrček, v katerem sta lopatica in pomaranča.

„Pojdiva zdaj,“ spet reče.

Tudi ona je šla.

Da, občutek ima, da je vse tiho in kakor pred nevihto, zbrano v pričakovanju, ki je nenavadno skromno in pohlevno, kakor glas matere, ki govori otroku polglasno, skoraj v strahu, da ne bi prebudila pretečih senc. Nekaj odločilnega se bo prav gotovo zgodilo, si je rekla, in če se bo zgodilo, potem to mesto nikakor ne bo izvzeto iz spremenjenega položaja, ki ga bodo zavzele premešane zemeljske plasti.

Sredi pomola se je obrnila. V gmoti pod starim svetilnikom že mežikajo zelene in rdeče luči, tudi na jamborih koprskega parnika so že prižgane svetilke. En parnik odhaja in pod krmo mu vre pena, iz dimnika pa se vzdiguje dim k bledemu ščipu in mu pokriva lice s sajastimi progami.

In spet je šla. Da, je pomislila, vse visi na tenki nitki med preteklostjo in neznanim, in skoraj škoda je, da je podoba predmetov tako negotova in začasna.

(Dalje prihodnjič)

Celovec

NEDELJA, 23. 6.: 7.05—7.35 Duhovni nagovor. — Po vaši želji. — PONEDELJEK, 24. 6.: 13.45—14.30 Informacije. — Planinske pesmi. — „Kako je Trebušnik hodil na Triglav“ (Ob 100-letnici rojstva Janka Mlakarja). — TOREK, 25. 6.: 9.30—10.00 Poje Slovenski oktet. — 13.45—14.30 Informacije. — Šport. — Zvoki za mlade. — SREDA, 26. 6.: 13.45—14.30 Informacije. — Slovenski samospevi. — Cerkev in svet. — ČETRTEK, 27. 6.: 13.45—14.30 Informacije. — Družinski magazin. — PETEK, 28. 6.: 13.45—14.30 Informacije. — Melodije za razvedrilo. — SOBOTA, 29. 6.: 9.00—10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

TV Avstrija

1. PROGRAM

NEDELJA, 23. junija: 14.15 do 15.45 Svetovno nogometno prvenstvo 1974 v Nemčiji. Izvleček — 15.50—17.45 Švedska proti Urugvaju — 17.45 Volitve zveznega predsednika 1974, na to ob 19.15 prenos svetovnega nogometnega prvenstva 1974 v Nemčiji: Poljska proti Italiji — 19.15 Kako je postal modri Aristotel še bolj moder — 19.30 Čas v sliki s poročili o volitvah zveznega predsednika 1974, nato šport — 20.15 Kraj dejanja: „Dvoboj“ — 21.50 Čas v sliki — nočna izdaja s poročili in intervjujem o volitvah zveznega predsednika 1974 — Šport — 22.30 Svetovno nogometno prvenstvo v Nemčiji 1974: Izvleček.

PONEDELJEK, 24. junija: 14.00 do 15.30 Svetovno nogometno prvenstvo v Nemčiji 1974: Izvleček — 18.00 Znanje — aktualno — 18.25 Suzi in Toni, lahko noč za najmlajše — 18.30 Zabava s Charlijem — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF — danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Ljudje na renču Shilu: „Zasledovanje do El Rita“ — 21.15 Oddaja ORF — 21.25 Šport — 22.25 Čas v sliki — nočna izdaja.

TOREK, 25. junija: 18.00 Walter in Connie: Tečaj angleškega jezika — 18.25 Suzi in Toni, lahko noč za najmlajše — 19.00 Avstrija z Južno Tirolsko — aktualno — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Vaš nastop, prosim — 21.00 Mestni pogovori — 22.15 Čas v sliki — nočna izdaja.

SREDA, 26. junija: Televizija v šoli: Kibernetika (2). Kaj robot?, od 8. šolske stopnje. — 10.30 Nepoznano sosedstvo: Passau in Bavarski gozd — od 6. šolske stopnje — 11.00 Program za delavce: Vozeče ljudstvo — 12.35 Šport — 15.50 do 17.50 Svetovno nogometno prvenstvo 1974 v Nemčiji: 2. finalni krog — 18.00 Tečaj francoskega jezika — 18.25 Suzi in Toni, lahko noč za najmlajše — 18.55 Trije dečki in tri deklice — 18.55 Oddaja ÖVP — 19.00 Avstrija v sliki — 19.25 do 21.15 Svetovno nogometno prvenstvo 1974 v Nemčiji: 2. finalni krog — 21.20 Čas v sliki in kultura — 21.25 Udo Jürgens — 22.25 Svetovno nogometno prvenstvo 1974: Izvleček.

Pihalnike (Heugebläse)
od S 3.300.—

in druge
poljedelske stroje

vam dostavlja
na dom

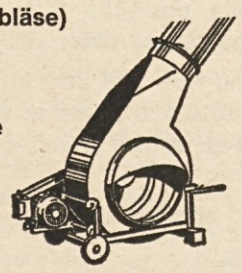

Jožef Pernè

KLANČE 39
9132 Galicija — Gallizien

Naš tednik izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uprave 82-6-69. — Telefon uredništva in oglasnega oddelka 84-3-58. Naročnina znaša: mesečno 10.— šil., letno 100.— šil. Za Italijo 3400.— lir, za Nemčijo 24,— DM, za Francijo 30.— ffr., za Belgijo 300.— bfr., za Švico 25.— šfr., za Anglijo 3.— f. sterl., za Jugoslavijo 100.— N. din, za USA in ostale države 7.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2, 9065 Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

ČETRTEK, 27. junija: 10.00 Televizija v šoli: Kaj lahko postanem? Kmečki poklici — od 7. šolske stopnje — 10.30 Hans Fronius — njegov grafični svet, od 10. šolske stopnje — 11.00 Pristave in kmečke oblike v Avstriji, od 8. šolske stopnje — 11.30 Wiljem Tell, od 7. šolske stopnje — 12.00 Surovine in gospodarstvo: Kaolin —bela prst (porcelanska glina), od 9. šolske stopnje — 14.00 do 15.30 Svetovno nogometno prvenstvo 1974: Izvleček — 18.00 Tečaj italijanskega jezika — 18.25 Suz in Toni, lahko noč za najmlajše — 18.30 Športni mozaik — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Zvezdni utrinek, film Herberta Veselyja — 21.30 Georg Solti in čikaški simfonični orkester — 22.15 Čas v sliki — nočna izdaja.

PETEK, 28. junija: 10.00 Televizja v šoli: Zvok po človeški roki, od 6. šolske stopnje — 10.30 Cerkvena zgodovina: 6. do 10. stoletje, od 8. šolske stopnje — 11.00 Program za delavce: Pol enajstih v poletni noči — 18.00 Orientacija: Duhovnik danes — dejstva in pričakovanja — 18.25 Suzi in Toni, lahko noč za najmlajše — 18.30 Zaljubljen v čarovnico: „Napoleon“ — 18.55 Oddaja Industrijskega združenja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Komisar: „Z očmi morilca“ — 21.20 Politična dokumentacija — 22.20 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.25 Kralj šaljivcev — Danny Kaye „Junak dneva“.

SOBOTA, 29. junija: 16.30 Za otroke od 5. leta dalje: Hišica — 16.55 Za otroke od 7. leta dalje: Vožnja po morju v Afriko — 17.55. Mnenja sem — 18.20 Gospodarstvo videno od blizu — 18.25 Suzi in Toni, lahko noč za najmlajše — 18.30 Kultura-posebno — 18.55 Dober večer v soboto zvečer reče Heinz Conrads — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Bi imeli danes čas za mene; večer z Mihaelom Schanzejem — 21.20 Šport — 21.50 Čas v sliki — nočna izdaja — 21.55 Kriminalka Cain, naš sobotni film iz življenja na Divjem vzhodu.

2. PROGRAM

NEDELJA, 23. junija: 13.30 do 15.00 Avtomobilske dirke za veliko nagrado Nizozemske — 16.15 Za otroke od 7. leta dalje: Kojot Chico — 16.59 Volitve zveznega predsednika 1974 — 17.15 Za družino: Svet znamke — 17.40 Jadrati bodo morali znati — 17.55 Tutu, lahko noč za najmlajše — 18.00 Umetnost v Avstriji: gradiščne in romarske cerkve — 18.30 Za mladino od 14. leta naprej: Kdo več ve, svetovno prvenstvo v znanju — 19.30 Čas v sliki s poročili o volitvah zveznega predsednika 1974 —, nato šport — 20.15 Avstrijske ljudske komedije: Trmasta, kmečka šaloigra Ludwiga Anzengruberja — 22.00 Vprašanja kristjana.

PONEDELJEK, 24. junija: 18.30 Iz šolske televizije: Surovine in svetovno gospodarstvo: kaolin, porcelanska glina — 19.00 Življenje v nevarnost (6): kaj storiti ? — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Jour fixe — 21.15 Iz delavnice filmske akademije: „Nesposobna zadeva“, „Od trenutka do trenutka“ — 21.55 Avstrija v sliki — 22.15 Čas v sliki in kultura.

TOREK, 25. junija: 18.30 Iz šolske televizije: Pristave in hišne oblike v Avstriji — 19.00 Živali in njihov svet — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15... In pojemo vetru nasproti? pesmi in mnenja — 21.00 Očetov strelski praznik — 22.15 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko-aktualno — 22.35 Znanje-aktualno — 23.00 Čas v sliki in kultura.

SREDA, 26. junija: 17.00 Za otroke od 6. leta dalje: Igranje s punčkami — 17.45 Za otroke od 8. leta dalje: Poskušajte z nami? Vodno kolo — 18.10 Antena, mednarodni mladinski magazin — 18.30 Iz šolske televizije: Schwanthaler v samostanu Reichenbergu — 19.00 Vernostni dejavnik številka 3 — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Obzorja — 21.15 Pol enajstih v poletni noči; melodramatični film — 22.35 Avstrija v sliki.

ČETRTEK, 27. junija: 18.30 Živali in njihov svet — 19.00 Igraj z nami harmoniko — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Vesoljska ladja Enterprise — 22.00 Avstrija v sliki — 22.20 Čas v sliki in kultura — 22.50 Športni mozaik.

PETEK, 28. junija: 18.30 Pionirji modernega slikarstva: Henri Rousseau — 19.00 Jutri se začnejo počitnice — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 Spotoma ob koncu tedna — 20.00 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Ženske delajo filme: Lina Wertmüller — 1963: Baziliska — 21.40 Avstrija v sliki — 22.00 Orientacija — 22.25 Čas v sliki in kultura.

SOBOTA, 29. junija: 17.05 Poraženi lakomnež (Pestunja proti volji), filmska komedija o poklicnem posredovalcu pri stavah, ki je pri stavi zastavil malo deklico — 18.30 Mini-Max: „Kukavica, kje sem?“ — 18.55 Glasbena poročila z dr. Haraldom Goertzom — nato igraj z nami harmoniko — 19.30 Čas v sliki — 20.00 ORF-danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 „Otroci in norci“, solonastop igralca (prenos iz Koncertnega doma) — 21.35 Čas v sliki.

TV Ljubljana

NEDELJA, 23. junij: 9.20 W. S. Reymont: Kmetje — barvna TV nadaljevanka — 10.15 kmetijska oddaja — 11.00 Mozaik — 11.05 Otroška matineja: Beli kamen, Pravnuki — 12.00 Festival otroka v Šibeniku — 12.50 Poročila — 13.00 Nogomet Jugoslavija : Škotska — barvni posnetek iz Frankfurta — 15.50 Stuttgart: Svetovno prvenstvo v nogometu — barvni prenos srečanja Poljska : Italija, v odmoru propagandna oddaja — 17.50 Propagandna oddaja — 18.00 Poročila — 18.05 Pirat — celovečerni film — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Tedenski zunanjepolitični komentar — 20.30 3-2-1 — 20.40 V gosteh pri Nušiču — 21.30 Temni hodniki Pološke jame — I. del barvne oddaje — 21.58 Propagandna oddaja — 22.00 Športni pregled — 22.45 — TV dnevnik.

PONEDELJEK, 24. junij: 16.25 Filmski pregled s svetovnega prvenstva v nogometu — barvna oddaja — 17.45 A. Papler: Hudobni graščak — nadaljevanje in konec — 18.15 Obzornik — 18.30 Mroži — barvni film — 18.55 Mozaik — 19.00 Mladi za mlade — 19.30 Kaj hočemo — aktualna oddaja — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 3-2-1 — 20.30 Sodobna oprema — barvna oddaja — 20.40 Storey: Obletnica poroke — predstava MG Ljubljana — 22.15 TV dnevnik.

TOREK, 25. junij: 16.45 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 17.05) — 17.25 Kolesarska dirka po Jugoslaviji — 17.50 Džaga Črnec in ptice — 18.05 Obzornik — 18.30 To je bila pesem svetlega in vročega jedra — 8. oddaja — 18.55 Mozaik — 19.00 Zrak, naš sovražnik — 19.20 Mozaik kratkega filma — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 3-2-1 20.35 Pogovor o... (Pogovor o izrednem monetarnem sistemu) — 21.25 W. S. Reymont: Kmetje — barvna TV nadaljevanka — 22.00 TV dnevnik.

SREDA, 26. junij: 15.50 Svetovno prvenstvo v nogometu — barvni prenos tekme — 17.50 Propagandna oddaja — 18.00 Obzornik — 18.15 Beli kamen — serijski farvni film — 18.45 Mozaik — 18.50 Jazz na ekranu — 19.20 Ne prezrite: Jazz — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak 20.00 TV dnevnik — 20.25 3-2-1 — 20.40 Poznate ta glas? — celovečerni film — 22.00 TV dnevnik — 22.20 Svetovno prvenstvo v nogometu — barvni posnetek polfinalne tekme.

ČETRTEK, 27. junij: 8.55 Dan samoupravljalcev — prenos — 15.45 Filmski pregled s svetovnega prvenstva v nogometu — barvna oddaja — 17.05 Junak mojega otroštva — 17.50 Obzornik — 18.05 Otroci in mi — serijska oddaja — 19.10 Mozaik — 19.15 Naš ekran — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Kam in kako na oddih — 20.40 J. Mach: Mavrica — TV nadaljevanka — 21.30 Četrtkovi razgledi — Kam po zavodu — 20.00 Likovni nokturno: Edvin Pervanje — barvna oddaja — 22.15 TV dnevnik.

PETEK, 28. junij: 16.45 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 17.05) — 17.35 Kuhinja pri violinskem ključu — barvna oddaja — 18.05 Obzornik — 18.20 Ansambel Vilija Petriča — 18.45 Mozaik — 18.50 Atletika: Met diska — 19.15 Pet minut za boljši jezik: Bestseler — 19.25 TV kažipot — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Tedenski gospodarski komentar — 20.30 3-2-1 — 20.40 Ali ljubite Brahmsa — 22.35 TV dnevnik.

SOBOTA, 29. junij: 16.45 Rokomet Jugoslavija : Romunija — prenos, v odmoru propagandna oddaja — 18.00 Obzornik — 18.15 Legenda o divjem lovcu? serijski film — 19.10 Propagandna oddaja — 19.15 Kaj počenjamo ob nedeljah — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.20 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.25 3-2-1 20.30 4 Asi — oddaja 6. del — 21.20 Barvna propagandna oddaja — 21.25 Colombo — serijski falm — 22.25 TV dnevnik.

Jagode - bogat izvor vitaminov

Večina ljudi ima jagode za delikatesno sadje in marsikdo si jih skuša pridelati v lastnem vrtu. Velik del pridelka porabimo, saj so sveži plodovi tudi najbolj okusni in največ vredni. Lahko pa dozori naenkrat več jagod, kot jih moremo porabiti. Tedaj lahko napravimo iz njih sok, sirup, marmelado, džem ali pa jih zmrznemo. Sveže jagode so najboljše, zato ni pametno omejevati njih porabo, da bi ostanek konservirali. Kilogram svežih jagod vsebuje 50 do 60 g sladkorja, 8 do 12 g kislin, od katerih je 90 odstotkov citronske kisline, veliko vitamina C. Jagode so malokalorično sadje, saj imajo le okrog 40 kal./100 g.

Jagode so bogat izvor vitamina C, imajo ga več kakor limone! Vsebujejo pa tudi vitamine A, B1 in B2. Edina neprijetnost pri uživanju svežih jagod je v tem, da jih nekateri ljudje ne prenesejo veliko in dobe alergijo. Vendar je takih ljudi malo in večina ljudi jih lahko uživa brez posledic.

Jagode konserviramo

Če nam jagod ostaja in jih svežih ne bomo porabili, jih pač konserviramo. Med sortami jagod so v kakovosti in sestavi velike razlike. Pri uživanju svežih jagod se to manj pozna, bolj pa, če jih predelujemo. Posebno slabe so belomesnate sorte, npr. „Madame Moutot“. Med boljše prištevamo sortno skupino „Senga“ in nekatere druge rdečemesnate sorte. Jagode so zelo občutljive za visoke temperature in močno porjavijo — tipična rdeča barva povsem izgine. Zato je najprimernejši način konserviranja zamrzovanje. Med toplotno in s sladkorjem konserviranimi jagodami so najbolj razširjeni kompot, marmelada, džem, sok in sirup. Zamrznjene jagode so lahko zelo dobre, a morajo biti tudi primerno pripravljene. Zamrzovanja brez dodatkov ne priporočamo, ker izgubijo tako jagode veliko okusa in vonja, a pri odtajevanju se iz njih cedi sok. Zato opranim in narezanim ali vsaj večkrat prebodenim jagodam dodamo 10 do 20 odstotkov sladkorja in jih tako še pred zamrznitvijo postavimo za 5 do 10 ur v hladilnik. Tedaj sladkor nekako impregnira jagodno meso. Nato napolnimo posode ali plastične vrečke za zamrzovanje v velikosti, kot jih bomo pozneje porabljali, in zamrznemo v zmrzovalni skrinji.

Jagodni sirup

Manj znano je izdelovanje jagodnega sirupa, čeprav je zelo dober. Napravimo ga tako, da sok s sladkorjem izvlečemo iz opranih jagod. Sladkorja dodamo toliko, da dobimo sirup z okoli 65 odstotkov suhe snovi. Za kilogram jagod potrebujemo 1,5 kg sladkorja. Za boljše in hitrejše izluževanje mase lahko blago ogrevamo do 40 stopinj Celzija. Bister sirup se po nekaj urah stanja sam loči o odstankov tkiva jagod, nato ga odtočimo v steklenice. Sirup, ki ga pijemo razredčenega z vodo, je zelo dobra ter aromatična pijača. Če nam ugaja sok z več kisline, lahko ob pripravljanju sirupa dodamo nekaj gramov citronske kisline na liter izdelka. (N. v.)

JUGOSLOVANSKI EKOLOGI PROTI GRADNJI NAFTOVODA

Jugoslovanski svet za zaščito ambienta je v Beogradu nedavno ostro protestiral proti postavitvi terminala prvega jugoslovanskega naftovoda na otok Krk v Omišalj, tik pred Reko. Za to stališče se je svet odločil, čeprav so bile podpisane vse pogodbe za gradnjo važnega naftovoda, ki bo spravljal gorivo v notranjost Jugoslavije, na Madžarsko in Češkoslovaško. Svet za zaščito okolja je predlagal, naj bi terminal zgradili na Kopnem v Istri. V primeru incidentov bi namreč bilo mnogo laže odpraviti posledice onesnaženja s pomočjo močnih morskih tokov.

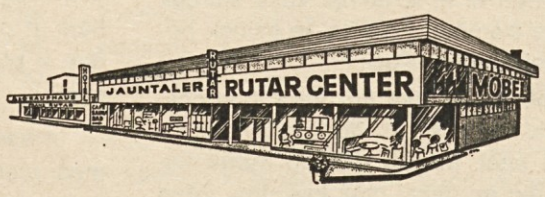

RUTAR - CENTER

- ugodno dobavi
- in hitro na dom dostavi

RUTAR CENTER, A-9141 Dobrla vas — Eberndorf, telefon 0 42 36 - 381